

ПОСЛАНИЕ ПРЕЗИДЕНТА: ОТ СЛОВ — К ДЕЛУ

ВОЗРОЖДЕНИЕ АУЛА — НАШ ОБЩИЙ ДОЛГ

Апрельское послание Главы государства к народу страны никого из крестьян не оставило равнодушным. Это и понятно, и закономерно. Если кому-то земля представляется просто как ресурс, то для них она поистине кормилица, на которой работают, творят благодарные дела. Однако разные толкования о ней их и волнуют, и беспокоят, и даже тревожат.

Сегодняшний наш собеседник один из тех, кто всего себя посвятил земледелию. И отрасль, ее состояние, до и после реформ, знает хорошо. Но разговор пойдет в целом о Послании Президента, обозначивший широкий круг вопросов по возрождению села, как стержневой проблемы и фактора подъема всего агропромышленного комплекса.

Визитная карточка.
 * Сеилхан Коурбаев. Уроженец с. Жараспай Нуринаского района Карагандинской области. После десятилетия, успешно закончив ЦСХИ, получил диплом ученого агронома. Вернувшись в родное село, прошел этапы продвижения от рядового специалиста до директора совхоза «17 лет Октября».

В данное время возглавляет ТОО «Жараспай». Является депутатом областного маслхата.

Сегодня на селе разговор о Послании, особенно о земле, особый. Каковы Ваши мнения, Сеилхан Османбаевич, и что говорят в трудовых коллективах?

Сейчас не разговоры, а нужные конкретные дела. Но все по порядку. Послание Президента, по сути, продолжение Стратегии развития «Казахстан-2030». И, безусловно, радует то, что благодаря целенаправленной политике Нурсултана Абдишевича Назарбаева, казахстанцы идут в ногу с жизнью, смело входят в рыночную экономику, в совершенно новый этап развития, где Посланием прочерчены цели и задачи дальнейших действий на 2003-2005 годы. То есть для сельчан открывается непочатый край работ и, главное, предоставляется полная свобода в деле осуществления их в жизнь. Теперь многое зависит от того, как поведут себя сельчане, как разумно и грамотно используют данные им возможности, о которых мечтали годами. Словом, пора переходить от слов к делу. Хотя есть моменты, где нужны конкретная поддержка и помощь Министерства сельского хозяйства, Правительства, проблемы, без их действенного вмешательства, решить просто невозможно.

Теперь о коллективе. Первоначально, как и повсеместно, Послание было обсуждено на общем собрании. Затем оно продолжалось отдельно в подразделениях. А это две полеводческие бригады, МТМ, машинер и служащие. Да и по сегодняшний день перед мастерами, где по утрам проводятся главные производственные собрания, проходят острые дискуссии. Потому что это тема их интереса, бытия, всей жизни. Послание Президента с особой остротой подняло величайшую значимость земли — кормилицы, дух людей, работающих на ней. Кстати, оно сыграло важную роль во время проведения посевной, когда земледельцы противопоставляли дождливой весне и мастерство и смекалку, и организованность. Из 17 тыс. га нами освоено около 15 тыс. гектаров. В основном это пшеница. Этот настрой и дух сегодня присутствуют на лугах, где бригады ведут заготовку сена. Ныне травостой тучный, высокий. В том, что сполна обеспечим подворья и работающих и неработающих членов ТОО, сомневаться не приходится. Вообще сегодня односельчане живут намного лучше, чем было лет пять тому назад. Практически они обеспечены всем, чтобы не чувствовать нужды в быту.

— Сеилхан Османбаевич, коль разговор зашел о земледельцах и о зернопроизводстве, давайте дальше расширим и продолжим

эту тему. Из сообщений СМИ Вам уже известно о том, что на днях в п. Атау Жаңааркинського района прошло областное совещание актива работников АПК, вел которое Камалтин Мухамеджанов, аким области. На нем с докладом «Об основных направлениях Агрорепродуктивной программы области на 2003-2005 годы» выступил заместитель акима области С. Тунгушбеков. Что в нем Вас привлекло? Какие соображения в недостатках или достижениях, в отношении хозяйства, Вы здесь нашли?

— Первое то, что доклад пронизан глубоким анализом о положении дел в АПК. И потому касается буквально всех сельхозформирований, а также исполнительной власти на местах. К примеру, справедливо отмечаются недоработки последних в том, почему не снижается безработица в сельской местности, не снимается с повестки дня такой актуальный вопрос, как является борьба с бедностью. Второе, то, что справедливо замечено, как на сегодня используются закрепленные сельхозугодья. Причем с объективными факторами влияния на нормальное развитие сельскохозяйственного производства, как изношенность машинно-тракторного парка, использование некачественных семян, нарушение агротехники возделывания зерновых культур и т.д.

В нашей практике, к счастью, многие из этих негативных явлений, в деле ведения зернопроизводства, остались позади. Понятно, для этого пришлось немало потрудиться. И, конечно же, пойти на большие сознательные затраты. Честно говоря, еще три года тому назад, мы с трудом засевали 8 тыс. гектаров площади. Предпринятые шаги оправдались. А они носили общеизвестные, прописные истины: строго соблюдение агротехнических требований, неукоснительное выполнение всех приемов, необходимые для повышения культуры земледелия, отдачи пашни. Сегодня мы стремимся к тому, чтобы грамотно работать с парами, еще с осени засыпать в надежные помещения высококачественные семена, а весной их обязательно протравливанием, как можно больше подготовить поля, очистить их от солом и т.д. То есть делается прорыв к применению передовых технологий с тем, чтобы перевести рельсы на интенсификацию сельскохозяйственного производства. Для этого же постепенно обновляется машинно-тракторный парк, почвообрабатывающие агрегаты, готовятся новые молодые мехкадры, а в зимнее время углубленное изучение основ рыночной экономики. Словом, сельские товаропроизводители сейчас далеко не прежние. Теперь им нужна свобода действия и опережающая помощь Правительства в отдельных случаях. Вообще-то в Послании Президента все это обозначено четко. Дело лишь за тем, чтобы парламентарии приняли закон, отвечающий духу сего исторического документа, чаяниям крестьян.

— Вы уже несколько раз подчеркнули, что нужна помощь Минсельхоза, Правительства. Что это за вопросы, которые решить без вмешательства высшей инстанции никак нельзя? Можете привести конкретные примеры по вашему хозяйству?

— Можно. Но начну с того, что касается всех сельских товаропроизводителей. Речь о земле-матушке. Ни для кого не секрет то, что за годы спада и экономического кризиса она, единственная кормилица истощала до того, что ей нужен комплекс мер для восстановления прежних сил. Кстати, об этом же с огорчением напомнил и Глава государства. Уму непостижимо то, что за 10 лет потерять до 25% плодородия пашни! Сейчас единственное верное решение — это работа с гербицидами. Сегодня приобретение их — очень дорогое удовольствие. Ска-

жу больше: оно некоторым вообще недостижимо. Поэтому в решении такой важной задачи нужна помощь Минсельхоза, даже Правительства. Хотя пришли бы к такому варианту, как с минеральными удобрениями.

— Теперь о своих проблемах, в разрешении которых тоже не обойтись без их серьезной поддержки. Уже в ряде лет у нас с питьевой водой просто беда. К сожалению, ее вообще нет. Об этом свидетельствуют недавние исследования, которые также не дали желаемых результатов. К сведению, ее нам — бывшим совхозам «Киевский», «Шербаковский», «Нуринаский», «17 лет Октября» и «Донской» поставлял КУМВ — Киевский водопровод. Но он не существует уже более 10 лет! А как же быть без питьевой воды такому огромному региону? Даже дружно взявшись за руки, нам самим никогда не решить эту проблему. Поэтому как депутат областного маслхата, т.е. от имени жителей безводной зоны, я обращаю внимание Министерства сельского хозяйства и Правительства на настоящую беду, опутывающую людей, настроенных на большие перемены, являющейся сдерживающим фактором в осуществлении намеченных планов.

Другая серьезная проблема — это дороги. Их содержание вроде больше относится к дорожным организациям. Хотя они в первую очередь нужны сельским товаропроизводителям. Протяженность автогрейдера от нас до Киевки 55 километров. Но он доведен до такого состояния, что окрестили «кадской» дорогой. Действительно, как прошел дождь, как говорит «не проехать и не пройти». А весной вовсе остается отрезанными от райоблцентра. Причем по этой трассе сообщаются еще такие хозяйства как «Кайнар», «Отканжар», «Кулантес». Единственная дорожная организация ДЭУ-48 (нач. А.Гринь) старается, но она маломощна. Поэтому не в силах раз и навсегда капитально отремонтировать этот важный отрезок дороги, являющейся жизненной артерией нескольких хозяйств.

— Понятно. Между тем Вы подняли очень важные моменты из Послания, которые от властей требуют уделения самого пристального внимания и неотложных решений. Но, Сеилхан Османбаевич, давайте вернемся к основной теме. На совещании в Атау также выступил директор ТОО «Шахтерское» Г. Прокоп, который, на мой взгляд, внес несколько конструктивных предложений. Вы самый старший директор Нуры. Хотелось бы знать, насколько они важны для других хозяйствующих субъектов?

— Георгий Георгиевич грамотный и опытный руководитель. Как говорится, хозяйственник с дальним и точным прицелом. И на этот раз он не промахнулся. Если мы добьемся увеличения первоначального взноса до 30% стоимости приобретаемой техники, да дадим возможность заложить ее в залог лизингодателю, то стоимость техники уменьшится намного. Также созвучно с думами коллег его предложение об уменьшении ставки НДС на технику по лизингу. Поскольку разговор зашел о «Шахтере» добавлю: хозяйство твердо должно встать на обе ноги, именно как семеноводческое. Надо его поддержать и сделать все возможное, чтобы оно уже в недалеком будущем могло обеспечить нуждающихся мелко-средних хозяйств семенами по нормальной рыночной цене. В настоящее время, это известно всем, именно эта категория хозяйств больше всего страдает качеством приобретаемых семян. Словом, если мы серьезно хотим переходить на интенсивную технологию возделывания культур, без чего нельзя добиться снижения затрат, то должны начинать с качества семян. А далее

широкое использование средств защиты растений, минеральных удобрений и т.д. Однако надо помнить о том, что должного эффекта эти меры дадут в том случае, если на должном уровне их примет земля-матушка. Это уже отдельный большой разговор...

— Что Вы, Сеилхан Османбаевич, кстати, вышли к нужной и важной теме. Вот уже почти три месяца как муссируется разного толка мнения о введении частной собственности на земли сельскохозяйственного назначения. Как Вы думаете, если будет принято такое решение, то оно принесет какое влияние на экономическую и социальную стороны жизни села.

— Да, если будет найдена золотая середина, отвечающая интересам и крестьян, и страны в целом. А для этого больше надо прислушаться к голосу из глубинки, тех, кто трудится на земле и творит хлеб насущный. Здесь имеется в виду и бывалый земледелец, и грамотный специалист, и опытный руководитель хозяйства. А то, что наблюдается сегодня, лично мне не нравится: берет слово кому только не лень. Кстати, к этому причастны, к сожалению, и СМИ, журналисты различных рангов. Поэтому надо идти в аулы, поддержать пульс, сверить дыхание настоящих хозяев земли, послушать их мнение: чего они хотят, а чего нет.

Теперь о том продавать землю или не продавать. Я категорически за последнее решение. Думается, что золотая середина в том, чтобы в частную собственность земли закреплялись и бесплатно, и в аренду тем, которые имеют ее во временном пользовании и, естественно, используют только по назначению. Одним словом, земля должна работать на благо людям, ибо она средство производства. Но, чтобы не истощала, постоянно благоухала должна переходить из рук в руки по наследству. То есть оптимальным решением использования земли остается долгосрочная арендная форма. К слову, можно ли ее давать промышленным магнатам? Здесь однозначного ответа быть не должно. Многие помнят то, когда отдельные хозяйства подверглись серьезному экономическому кризису, то руку помощи протянули горожане. Именно благодаря честному и взаимовыгодному партнерству отдельных, по-государственному мыслящих предпринимателей, выжили эти хозяйства. Они и по сегодняшний день поддерживают, так называемые шепские тесные связи, оказывают огромную помощь в становлении и укреплении экономики села, проведении в жизнь целевых программных задач социальной сферы. Так, почему должны терять таких партнеров? Думается, здесь есть над чем подумать...

— В то же время посмотрите на то, как кормилица-земля используется отдельными крестьянскими хозяйствами. У меня лично сердце колотится, давление подскакивает, когда вижу заросших сорняками, так называемые, их пашни. Другой раз хочется сказать: «Остановись, не твое это поприще, отдай бога ради тому, кто может работать на ней». Ан, нет, еще хвастанет, что он имеет землю и является собственником. Есть и такие: передавал долю в аренду другому, слышу уминок. Думается, что не каждый проникнут глубиной смысла того, для чего государство пошло на такой шаг?! Цитировать не берусь, но изложу суть статьи 1 пункт 3 из Закона о крестьянстве, где говорится, что оно есть семейно-трудовое объединение. То есть государство пошло сознательно, чтобы поднять их материальное положение. А что же на самом деле получается? А то, что отдельные открыто пользуются льготами данного Закона: нанимают до 20-30 человек, а налог платят только за землю. В то же время в социальном развитии родного села не принимают участия. А у нас, где по на-

стоящее время проживает более 1000 человек, проблем предостаточно.

— Далее такое положение нестерпимо. Поэтому нужно провести инвентаризацию сельхозугодий. Конкретно разобраться с тем, кто может и хочет работать на земле. Сегодня Закон «О земле», который приняли в январе 2001 года требует серьезного добавления. Главное, надо в соответствие привести балл-бонитеты. Сегодня этот вопрос идет под одну гребенку. Это не справедливо. Также много пишут и говорят о рынке сбыта. Однако воз почему-то остается на месте. Очень обидно то, по какой низкой цене реализуется золотое зерно! К тому же во внимание не берется отдаленность хозяйства от пунктов реализации.

— Сеилхан Османбаевич, Вы многоопытный организатор, грамотный специалист. Каким Вам представляется будущее мелких крестьянских хозяйств? Правильно ли то, что все они ударились в зернопроизводство?

— Выскажу лишь свои видения и представления их проблемы. Положение у многих никуда не пойдет. У отдельных нет даже ни одной единицы техники. Постоянно иду удачный случай, когда кто-то даст технику в аренду. Это разве дело? Он не думает о культуре земледелия, о соблюдении агротехнических приемов возделывания культур. На это у него нет ни времени, ни возможности. Поэтому пришло время трезво подумать им о дальнейшей судьбе. И вижу единственно верный путь — это кооперация сил. Ведь частная собственность на землю сама по себе не отрицает возможности такой формы объединения крестьян. Так почему бы не использовать ее ради собственной выгоды?! Кстати, мы ведь тоже работаем по этому же принципу, только в виде ТОО.

Теперь, о том, правильно ли то, что все занялись зернопроизводством. Конечно, не правильно. Фермеры сами видят, что для нас никакую конкуренцию составить не могут. Поэтому некоторые из них, а такие предпринимательские есть, и целесообразнее, и экономнее было бы заняться животноводством, птицеводством и т.д. Большая перспектива, например, у тех, кто открывает миницеппа по переработке и выпечке молочного-мясных продуктов. Особенно к первому спрос бы был высокий. Выбора и в Жараспае, и в других селах предостаточно, но, увы, почему-то всем захотелось выращивать хлеб. Бога ради, если на то есть возможность!

— И последнее. О чем сегодня Ваши думы? Чем занят коллектив?

— Конечно, думы больше всего о будущем урожае. А он обещает быть хорошим. Значит, надо уже сегодня создать условия, для бесперебойной и производительной работы участников страды. Созданы ударные ремонтные отряды, которые слаженно, в темпе ведут восстановительные работы сельхозтехники, необходимой для успешного проведения жатвы — 2002, мехтоков, складских помещений и т.д. Уже сегодня прорабатываются такие вопросы, как обеспечение ГСМ, запасными частями и другие. В то же время продолжают работы на лугах. Кормозаготовители будут заниматься до самого пика, пока не поспеют хлеба.

Настрой у людей хороший, потому дела идут споро. Каждый проникнут пониманием того, что возрождение аула — общий долг, дело всех и каждого. Жараспайцы перешли от слов к делу, конкретному воплощению в жизнь того, что обозначено Посланием Президента.

Боташ БЕКМАГАМБЕТОВ,
 член Союза журналистов
 Казахстана,
 ТОО «Жараспай».

СЕНОКОС

По данным департамента сельского хозяйства, на 7 августа скошено грубых кормов на территории 80,5 тыс. га, в том числе многолетних трав 78,9 тыс. га. Всего заготовлено сена 62,0 тысяч тонн, или 100 процентов от намеченной. Урожайность составляет 7,7%.

С начала сенокоса в работу включено 172 жатки и 127 полотен комбайнов.

Пары обработаны по первому разу на территории 46,5 тыс. га (100% к намерению), второй след составил 13,8 тыс. га, третий и более раз обработка выполнена на территории 11,6 тыс. га.

НА ЛУГАХ «Индустриального»

На фуражном дворе горячая пора. Как следствие напряженного труда уже поставлены семь скирд. Тем не менее поток поступления продукции не уменьшается. Так и снуют транспортники с большегрузными каскетами по маршруту: поле-сеновал. Такие механизаторы, как Олег Беляев и Андрей Беляков из второй, Анатолий Курилов из третьей, Владимир Шестюк и Иван Козовец из первой бригады задают тон в работе, намного перевыполняя дневное задание на подвозе.

Их оперативность всецело зависит от того, насколько производительна работа подборщиков. А такие механизаторы, как Степан Дурнев из второй, Григорий Курилов из третьей и Виктор Малиновский из первой бригады постоянно идут с перевыполнением задания.

СЕНОКОС

Да, травостой нынче тучный. Потому и спорится работа на лугах. Лишь бы техника не подвела, а заготавливать корм одно удовольствие. Опережая графики заготовки, кормозаготовители спешат выполнить план досрочно.

— В этом году план заготовки сена 2478 тонн, — говорит главный агроном хозяйства Нина Васильевна Вольман. — Практически в эти дни заволяются последние тонны. А коллектив, руководимый встаром труда Алексеем Ковезой, первым завершил план заготовки сена. В этом немалая заслуга агронома бригады Николая Ковезы, который постоянно находится вместе с кормозаготовителями, оперативно решая их нужды. Вообще специалисты среднего звена к своим обязанностям относятся серьезно, с ответственностью. Среди них и агроном бригады № 1 Сергей Акимов.

Наряду с заготовкой корма для общественного скота, активно идет обеспечение подворья. В том, что нынче все будет с качественным сеном сомневаться не приходится. Несмотря на то, что сенокос практически подходит к концу, на лугах «Индустриального» по-прежнему кипит напряженная работа.

Б. БЕКМАГАМБЕТОВ,
 ПК «Индустриальный».

Итоги работы Нуринаского районного территориального управления МСХ РК за 1 полугодие 2002 года

Нуринаское районное территориальное управление МСХ РК, образованное согласно Постановлению правительства Республики Казахстан от 24.09.1999 г. № 1451 «О создании государственных учреждений в системе Министерства сельского хозяйства РК» является территориальным государственным органом управления Минсельхоза. Основными задачами управления являются осуществление непосредственного:

- государственного контроля и надзора в области ветеринарии, фитосанитарии, карантинного надзора и племенного животноводства;
- государственного технического контроля за состоянием сельхозмашин, качеством хранения зерна, продуктов, его переработки и проведения его мониторинга.

Нуринаское райтеруправление, как территориальный орган МСХ РК, организует в рамках госзаказа противозооэпизоотические, фитосанитарные мероприятия, выдает заключения о фактическом объеме выполненных в рамках государственных бюджетных программ мероприятий и их качестве.

В 2002 году на Нуринаский район из республиканского бюджета, для выполнения Программы 35 «Противозооэпизоотия» выделено 3239005 тенге. Финансирование за 1 полугодие составляет 1913400, из них исполнителями госзаказа 9 лицензированными ветврачами освоено 1894200 тенге - 98,9 %. Местным бюджетом по программе 30 «Оказание содействия ветеринарным мероприятиям на местном уровне» выделено 1 млн.тенге. Во исполнение приказа МСХ РК № 24 от 28.01.2002 г. «О структуре и штатном расписании МСХ РК, приказом облтеруправления МСХ РК № от 28.02.2002 г. дополнительно введено 18 единиц ветинспекторов сельских округов за счет республиканского бюджета и 1 единица главного специалиста, государственного инспектора по карантину растений, 8 единиц Госветинспекторов содержится в местном бюджете (Шербаковский, Кобетей, Ивановка, Байтуган, Заречное, Кертинды, Карой, Шахтер).

ОТДЕЛ ВЕТЕРИНАРНОГО НАДЗОРА контролирует эпизоотическую ситуацию внутри района. С начала года проведено 15 проверок совместно с работниками СЭС и РОВД. По результатам рейдовых проверок выдано 320 предписаний, наложено 78 штрафов на сумму 12514 тенге, ежедневно проводится ветеринарно-санитарный контроль на рынке, торгующих точках мяса, молочной, растительной продукции. Проводится работа по лицензированию ветеринарной деятельности. В течение 2001-2002 года получено 11 лицензий физическими лицами на лечебно-профилактическую деятельность, это Нурушев К. (с.Жангобек), Бухлина Р. (с.Акмешит), Аракулова Г. (с.Тассуат), Бекмагамбетов К. (пос.Киевка), Батталов А. (с.Энтузиаст), Абылкаиров Д. (с.Майоровка), Хасенов А. (Жана-Курлус), Туранов Е. (Черниговка), Альшимбаев А. (с.Карой).

За 6 месяцев текущего года выполнен следу-

№	Наименование мероприятий	Вид живот	План	Факт	№ вып
1. Вакцинация пр. бешенства	КРС лошадей овец собак свиной	КРС	1000	1428	100
		лошадей	400	408	100
		овец	1500	1520	100
		собак	400	672	100
		свиной	200	205	100
2. Вакц. пр. сибирской язвы	КРС овец лошадей свиной	КРС	37000	38069	100
		овец	65000	65000	100
		лошадей	15000	12582	84
		свиной	4000	9541	100
		КРС	43000	40291	94
3. Вакц. пр. ящура	КРС овец	КРС	19900	18735	94
		овец	4100	3683	90
		тлс	3500	5336	100
		коровы	14000	13134	94
		лошадей	100	80	80
7. Мыт	КРС овец свиной	КРС	1500	1665	100
		овец	1500	1006	67
		свиной	5000	5729	100
		лошадей	10	10	100
		Ярки 4-5 м	4000	5736	100
11. Вакц. на Рев.-1 пр. бруцеллеза	О/матки Б/пр.	О/матки	14500	14810	100
		Б/пр.	600	740	100

12. Вакц. пр. листериоза	КРС	500	1000	100
13. Ауэски	овец	1500	1000	67
	свиной	1500	753	50
14. Вак. пр. рожи	свиной	1000	2094	100
	свиной	4900	4150	84
15. Вакц. пр. чумы	лошадей	600	560	93
	овец	10000	12392	100
17. Псорраптоз	КРС	43000	42085	98
	КРС	22400	22133	99
18. Аллергич.исслед.на туберкулез	овец		15120	100
	КРС		2000	100
19. Серологическое исслед.на бруц.	овец		15120	100
	КРС		2000	100
20. Серологич.исслед.на лейкоз	КРС	1500	2000	100

Сравнительные данные	задолженности в процентах:	2001 г.	2002 г.
общий объем ветеринарно-профилактических мероприятий:			
Туберкулез КРС		0,12	0,02
Бруцеллез КРС		2,6	2,2
Овец		5,9	7,7

Выявленное большое поголовье сдано на убой, помещения неблагополучных дворов подготовлены к дезинфекции. На данный момент, как защитное мероприятие проведена дезинфекция в 3-х сельских округах, общей площадью 4710 кв.м в Каройском, Байтуганском и Черниговском сельских округах.

Силами сельхозсубъектов приведены в действие 24 скотомогильника, из них в 9-ти сельских округах типовые скотомогильники, в 15-ти восстановлены биотермические ямы для утилизации трупов с обваловкой территории и указательным знаком. В 21 сельском округе отведены помещения для убойных пунктов с соблюдением всех правил ветеринарно-санитарных мероприятий. Из-за отсутствия в сельских округах хозсубъектов и нехватки собственных средств, восстановление скотомогильников и убойных пунктов в 3-х сельских округах (Амантауский, Каракаса, Куланоттеский) будут направлены силы за счет содействия местного бюджета, а по выделению помещения для убойного пункта по 3-м сельским округам - Ахметаулы, Кертенды, пос.Киевка информация передана акиму района для принятия мер.

ПО ФИТОСАНИТАРНОМУ НАДЗОРУ.

В текущем году против возбудителей комплексных болезней зерновых культур, для активизации всхожести семян, стимуляции роста в соответствии с постановлением Правительства РК «О некоторых вопросах кредитования местных бюджетов на организацию проведения весенне-полевых и уборочных работ в 2002 году» из республиканского бюджета администратору программы на Нуринаский район выделено 10,6 млн.тенге на приобретение протравителя. По распределению департамента сельского хозяйства района было выделено:

По линии концерна «Сункар» протравитель «Сункар» в количестве 3280 л. на сумму 2 млн.тенге (ОАО «Урожайный», ТОО «Жараспай», «Байтуган», «Карой», кр.хоз. Бекежанов). Также по линии фирмы «Аурохолдинг» получен протравитель «Дивиденд стар» (ПК «Шахтер», ТОО «Жартас», «Кайнар», «Куланоттес», «Кулагер», «Нура Бидай»).

Протравливание семян зерновых культур. Всего протравлено 13,6 тыс.тонн, в том числе: пшеница - 10,5 тыс.тонн, ячмень - 3,1 тыс.тонн, овес 0,04 тыс.тонн. Проведено обследование по личинкам саранчовых, всего обследовано по Нуринаскому району 52 тыс.га, личинок саранчовых не обнаружено. Против зерновых культур (гессенская муха) обследовано 20 тыс.га, из них сильно зараженной площади 9,0 тыс.га. В данное время обработано: Шахтер - 4,0 тыс.га, Майоровка - 4,0 тыс.га, Кобетей - 1,0 тыс.га. За счет республиканского бюджета обработка проводилась препаратом «Суми-Альфа» 5 %. Против однолетних злаковых и многолетних корнепрорывающих сорняков, овсянка проводится химпрополка авиа и наземным методом. Всего 60331 га, в том числе 59885 авиацией, 446 наземным методом.

РАЗВИТИЕ ПЛЕМЕННОГО ЖИВОТНОВОДСТВА требует осуществления следующих мер:

- улучшение генетического потенциала скота на основе интенсивной селекционно-племенной работы, полного охвата искусственным осеменением маточного поголовья семенем высокопродуктивных производителей;
- создание условий для развития новых пород животных;
- формирование специализированного среднего и крупного товарного производства, в том числе ориентированного и на внешний рынок.

Внесенные изменения и дополнения в Закон РК «О племенном животноводстве» от 14.12.2001 г. предусматривают более полное использование рыночных отношений в ведении племенного животноводства при одновременном усилении государственного регулирования контроля и поддержки деятельности юридических и физических лиц, занятых в отрасли. В районе имеется племя овец по разведению казахской курдючно-полугрубошерстной породы овец.

На данное время имеется 7911 голов норматива, за реализацию племенного молодняка дотация на 1 кг реализуемой живой массы - 32 тенге. В районе имеется 13 пунктов искусственного осеменения, на 1 июля осеменено 964 голов коров и телок.

КАРАНТИННАЯ СЛУЖБА

Карантинной службой за 5 мес. текущего года обследовано 100 складских помещений, досмотрено 20536 тонн семян зерновых культур в 115 хозяйствах, составлено 115 актов досмотра и по выявлению амбарных вредителей выписано 44 предписания.

За текущий год составлено 6 актов предписаний Государственной карантинной инспекцией хозяйствующим субъектам района.

В настоящее время проводится обследовательская работа по карантинным объектам. Обследовано на горяк 78054 га, из них по растению 1839 га, из них 236 в малом, 1163 средней и 440 га сильно поражено. Проведена химическая обработка ТОО «Черниговский» - 262 га площади. Проводится обработка складов, в настоящее время обработано 4 склада ТОО «Шахтер», ТОО «Черниговский», 2 мельницы. Будут приниматься меры к хозсубъектам за нарушение Закона «О карантине».

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ КОНТРОЛЬ СЕЛЕКЦИИ И СЕМЕЛОВОДСТВА

На посев зерновых культур на 2002 год было заложено семян зерновых культур 28657 тонн. В течение 1 полугодия проверено в лаборатории РГП «Казагроэкс» 23094 тонны семян - 74,4 %, в том числе пшеницы 20121 - 76 %, ячменя 2932 - 64 %, овса 41 %. Высевано семян зерновых культур 31047 тонн, в т.ч. пшеницы 26465 тонн, ячменя 4535 тонн, овса 41 - 87,3 % тонн, картофеля 105 тонн, многолетних трав 8,5 тонн, подсолнечника 4,5 тонн, в т.ч. сортовыми 22195 тонн - 71,5 %, из них пшеницы 19114-72,3 %, ячменя 3040 - 67 %, овса 41 тонна - 87,3 %. Приобретено семян элиты ТОО «Шахтер» - 450 тонн, ТОО «Пржевальское» - 140 тонн, ТОО «Кайнар» - 100 тонн, ТОО «Байтуган» - 45 тонн, ОАО «Урожайное» - 40 тонн, КХ «Литиновский» - 10 тонн, КХ «Кантай» - 100 тонн ячменя.

Урожайность наполнову зависит от качества семян, именно продуктивные качества семян играют большую роль в формировании урожайности и валового сбора сельскохозяйственных культур.

ГОСУДАРСТВЕННАЯ ИНСПЕКЦИЯ ТЕХНИЧЕСКОГО НАДЗОРА

Ведет технический осмотр тракторов, тракторных прицепов, зерноуборочных комбайнов, принадлежащих юридическим и физическим лицам.

	Наличие	прошли тех. осмотр	%
Трактора	1122	65	54
Трактор. прицепы	685	343	50
Зер. комбайны	649	381	58

Проводится регистрация тракторов, тракторных прицепов, зерноуборочных комбайнов.

За отчетный период зарегистрировано 193 единицы техники.

Выдано техпаспортов 193 штуки

Номерных знаков 144 штуки

Аттестовано трактористов-машинистов 74 человека, замснено удостоверений тракториста-машиниста на новое 111 штук.

ПРАВОВОЕ И ОРГАНИЗАЦИОННОЕ ДЕЛОПРОИЗВОДСТВО

В текущем году в райтеруправление принят 1 специалист- Госинспектор по карантину растений, 15 Госветинспекторов по сельским округам: Ахметауский, Ткенектинский, Амантауский сельские округа и 1 Госинспектор по семенам - вакансии, в ближайшее время будет проведен конкурс на замещение данных вакансий.

Постоянно проводится всеобщее согласно тематическому плану среди сотрудников райтеруправления по изучению законов РК «О госслужбе», «О борьбе с коррупцией», Конституции, изучение «Правил служебной этики». Опубликовано в газете «Нура» объявление о телефоне доверия Нуринаского райтеруправления: 22-6-57.

Е. АРИНОВ,
начальник Нуринаского райтеруправления МСХ РК.

"Үяда нені көрсен, ұшқанда соны ілерсін".

Мақал.

Адам өміріндегі ең үлкен қуаныш - бала сую. Отбасының өнегесі - Отан өнегесі; Мектептің өнегесі - балашақтың теңдесі жоқ терезесі десек ағаттық емес. Біз тәрбиеде саналы ұғым, сапалы тәрбие үстем болғанын қалаймыз. Бұл әркімге ортақ ұғым. Баланы мектептен бұрын тәрбиелеудің жөні бөлек. Олай дейтіміз алғаш сабаққа барған сәтте мектепке дайындығы болмаған сәби мен толық дайындықтан өткен сәбидің арасы жер мен көктей. Бірі асыр салып ойнап, ұстазының берген алғашқы дәрісін іліп алып кетсе, бірі тосырқап, оларға қосылып теңделгенге дейін әжептәуір мерзім талап етеді. Мектепке дейінгі дайындық сыныптары өсіресе балабақшаларда тиянақты өтетіні мәлім. Осы тақырыппен аудандық білім бөлімінің жаңа орынжайына іргелес тұрған бүгінде келбеті келісті, істеген жұмыстары жемісті Киевка кентінің бетке ұстар "Алтын дән" балабақшасының жұмыс жайымен таныстырудың сәті түсті.

Халықаралық балалар күні орталық алаңға "Еркетай" фестиваліне бір топ бүлдіршіндерін жетелеп келген осындағы тәрбиеші ұстаз, қазақ тілінің маманы Ахметова Самал Ерденқызының той шашуын, бүлдіршіндердің ойын-сауығын жиналған жұрт ерекше ілтифатпен қабыл алды. Кезекті мерекелік "Еркетай" фестивалін әзірлеген аудандық білім бөлімінің мамандары ретінде біз де үлкен қуанышқа бөлендік. Осы балабақшаның іскер басшысы, тәжірибелі ұстаз Москаленко Любовь Петровнаға маңағы кішкентай бөбектері кілең дипломант атанды. Аудандық мәдениет үйінің бағалы сыйлығына ие болды.

Осыдан кейін "Алтын дән" балабақшасының тәрбиеші ұстазы Ахметова Самал Ерденқызына жолығып, балабақша өмірінде таныстық. Еліміздегі қиыншылық кезеңдерінде ең әуелі мектепке дейінгі балалар мекемелерінің үлкен зардап шеккені белгілі. Кезінде Нұра ауданы бойынша оннан астам балалар бақшасы болса, қазір жалғыз-ақ бүлдіршіндер үйі бары ойға оралады.

"Алтын дән" балалар бақшасын таратпай, талан-таражыға салмай сол қалпында ұстап, дүние мүлкін қаз қалпында балалар игілігіне жаратып отырған іскер басшы, тәжірибелі ұстаз Любовь Петровнаға неге мақтан тұтпасқа. Мұнда екі топ бар. Ондағы тәрбиешілер мен көмекшілер бірлесіп "бір жеңнен қол, бір жағадан бас шығарып" еңбек етудің нәтижесінде бүгінгідей табысқа жетіп, нарықты ауыздықтап ауылдың шетінде, желдің

өтінде болса да өз жайларымен сәтті еңбек етуде. Даярлық тобында 5-6 жасар бүлдіршіндер оқиды. Оларға тәлім-тәрбие беріп, сабақ жүргізушілер Кудашева Ольга Валерьевна мен көмекшісі Сұлтанбекова Гүлбағиран Байкенқызының еңбегі ерен. Ал келесі топта әр жастағы сәбилер тәрбиеленеді. Онда Бестекбаева Айсулу Адыхановна, Смагина Мария Михайловна және олардың көмекшілері Гиатулина Рауза Анашовнаның да сәбилерге деген ақниет, адал еңбектері мол. Әр тәрбиешінің жүрегі әрбір бөбекпен

бірге соғады десек, беріп жатқан өнегесі білінбей қанмен тарап жанымен қабылданып жатқаны сөзсіз. Терендетілген бағдарламалар, әртүрлі бай әдістемелер қаншама. Барлығы да Қарағандыдағы облыстық мұғалімдер институтына болатын сан-саналы курстардан өтуі, бүлдіршіндердің болашағына үлкен үмітпен қараудың бір кепілі еспеті. Осы сәуір айында Сәтбаев қаласында өткен тәрбиешілер семинарына қатысып қайтқан мұғалім - тәрбиешілер көпті көріп, көңілге тоқығандарын балаларға үйретуде. Мұнда тек тәрбиешілер емес, басқада қызметшілердің бары қуантады. Дәрбике Мария Ивановна балалардың денсаулығына қадағалап тексеріп, қорғайтын адал жан десек, бүлдіршін бөбектердің сүйікті аспазшысы Омарова Света Ескермесовна және оның көмекшісі Мойвеева Ольга Александровналар бір төбе. Тазалыққа жауап беретін Гаубекова Болсын Өмірбековна

мен Ермекебаева Айжамал, осы мекеменің шаруашылығын жауаптанушы Сиямов Марат, гимараттың күзетшісі, қысқы уақытта от жағып жылытатын Гулякова С.С., Шалмағанбетов Қ., Багданов С.А., Жупенов М.Ж. бастаған іскер мамандар қызмет етеді. Балабақшада барлық мерекелер өткізіледі және осыған орай тақырыптық сабақ жүргізілетіні жақсы-ақ. Ол "Жаңа жылы", "8-наурыз", "Ұлыс күні - Наурыз", "1-мамыр", "Жеңіс күні", "1 маусым" т.б. Осы мамыр айының соңында "Мектепке шығарып салу" ертенгілігі өте әсерлі өтті. Ол әр балабақшада болатын ең үлкен той екенін бәріміз жақсы білеміз. Сол үшінде мәңгі есте қалады.

Жыл сайын біздің бүлдіршіндер Мәдениет үйінде өтетін "1-маусым "Балаларды қорғау күні" мерекесіне қатысады. Осы жылда да әр жастағы балалар тобындағы кішкентай әншілеріміз өлең айтты. Уокаева Фарида, Сүлейменова Диана, Сайлаубай Сейітхан, Уокаев Ибрагим, Заводный Андрей, Борисов Алеша, Чемерилов Максим, Колчин Денис - деп мақтана әңгімеледі Самал Ерденқызы. Осы биылғы денсаулық жылына орай балабақшада әртүрлі жұмыстар ұйымдастырылып жатыр. Ол эстафета, денешынықтыру сабағында, эскерсияда әртүрлі бағдарламамен өтеді. Бабаларымыз айтқандай "Үяда нені көрсен, ұшқанда соны ілерсін!" - дегендей, келешек біздің ұрпаққа мұра болып қалатындай етіп, балаларға осындағы тәрбиеші мұғалімдер өздері ойлап "Баланы қырқынан шығару", "Құда түсу" дәстүрлерін жақсылап тұрып көрсетуі тәрбиелік мәні зор көкейде қалатын тәлімдік сабақ болды. Мақал-мәтел, жанылпап, ертегілер айту, өлең, би үйрету әдетке айналған. Ата-бабаларымыздан қалған ұлттық мұра "Қыз қуу", "Көкпар", "Күміс алу", "Қамажай" ойындарын ойнатқызу, тіпті одан да басқа көптеген өнерге баулу "Алтын дән" балабақшасы ұстаздарының жалықпай үйрететін күнделікті ісі.

Сонғы екі жыл бойы екі топқа да мемлекеттік тіл-қазақ тілін жүргізу, үйрету, әдістемелерді толық пайдалану үлкен жетістікке айналғанын көзбен көріп рахмет айттық. Қай бала болмасын қазақ тілінің қыр сырына қанық болуға. Бұл әрине ұлтымыздың мәртебелі мақтаншына саяды десек болғандай.

Жолтай ДОРВОД,
аудандық білім бөлімінің маманы.
Суретте: "Алтын дән" балабақшасының балалары жылы мектепке жолдама алған жас түлектері.

Атаманың аманаты

Қашірменді оқырман! Мен арада үш ай уақыт өткен соң, сіздердің назарларыңызға аудандық кітапханаға келіп түскен казак тіліндегі жаңа кітаптардың біразымен таныстырып отуды жөн көрдім.

Бірінші тоқталып өтейін дегенім, Қадыр Мырза Әлидің 12-томдығы. Ол бүгінгі казак поэзиясындағы ең ірі сом тұлға. Күнделікті газет-журналдарды оқытын болсаңыздар, Қадыр Мырза Әлидің мақал-мәтелдерін жиі кездестіресіздер. Әсіресе, "Ана тілі" газеті арқылы творчествосының барлық саласымен хабардар боласыздар.

Қадыр Мырза Әли - сәздің сәйгүлігі, ойдың озарманы. Жеке бастың дара мұнынан бастап, қым-қиғаш халықаралық кайшылықтарға шейін қысылмай, қымтырылмай еркін жырлай алады. Ол сонғы ширек ғасыр меғдарында қапанын қаздай тізіліп оннан астам кітап берді: "Ақ отау", "Бұлбұл бағы", "Ой арманы", "Даладидары", "Домбыра", "Жерулық", "Алақан", "Қорамсақ", "Қоқпар", "Қызыл кітап", "Мәңгі майдан", "Қылыш пен қанжар", "Заман-ай", "Алмас жерде қалмас". Осы аталған кітаптардың бәрі де кітапханада бар. Жалпы Қадыр Мырза Әлидің төл шығармасы 15-томнан тұрады.

Айталық, "Ой арманы". Бұл кітап үшін кезінде Қадыр Мырза Әлиге Қазақстан комсомолының сыйлығы берілгені мәлім. Мұның өзін тегін емес. "Ой арманы" ақынның азаматтық келбетін танытқан кітап. Мұнда Қадырдың ешкімге ұқсамайтын айрықша өзбеті мен мінезі бар. Ақындық өнім, ақындық мінез мағынасында айтып отырмыз. Ақынның әр өлеңі жәдім "қиыннан қиысу" жағынан қампаулықтан аулақ соншалық табиғи, тіпті оп-онай қуыла салған секілді.

Ең жеңіл мынау эпифораны алып қорейші:
Күншілер өледі
Көңілін от қарып.
Батырлар өледі,
Борышын атқарып.
Бузықтар өледі,
Пышаққа құшынып.
Судулар өледі,
Құшақта тұшығып.
Арғымақ өледі,
Артынша шап қалып.
Ақындар өледі,
Боріне таң қалып!
Өлеңнің мазмұнындағы қоспасыз пішіндікті айтап ағандың өзінде пішінділігі мұндай шынайы сұлу айшықты фигураны асқан шебер ақын ғана жасай алады.

Қадыр Мырза Әлидің жазғандары бір ғана әдеби жанрмен шектелмейді. Бүкіл көркем жанрларды қамтиды. Кітапханаға келіп түскен он екі томның бес-алтауы лирика болса, біреуі поэмалар, біреуі драма, біреуі эссе, біреуі афоризмдер мен ғибратты мөлтөк өңгімелер, екеуі бөбектерге арналған өлеңдер. Қысқасы, Қадырдың өзіндей ақын да бір - Жанартау, қоздаған шок, маздаған от.

2. Ахмет Жүнісұлы. "Пәниден бақина дейін". Әдет-ғұрып әліппесі. Ахмет Жүнісұлы Шығыс халықтарының салт-сана, әдет-ғұрыптарын жетік білетін қаламгер. Қазактың құда түсу, қыз ұзату, келін түрүдестері жайлы макалалары кезінде мерзімді баспасөз беттерінде жиі жарияланып, көпшіліктің көңілін тұшынтқаны мәлім. "Пәниден бақина дейін" кітабында жас ұрпақ үшін танымдық тәрбиелік мәні зор сол құнды дүниелердің басын қосып, қалың

оқырман қауымға ұсынылып отыр. Тәрбиенің түп тамыр-қайнар көзі халықтық педагогика десек, қолыңызға кітап сол таптырмас асылымыздың бір сынығы.

Қазак халқы ұлт болып қалыптасқаннан бері екі нәрсеге баса, қатал қараған. Мұның бірі-тіл. Ойды әдіптемей, мақал-мәтелді араластырмай, ақыл-нақылды қоспай, күтпемей сөйлейтін казак кемлекем. Қазактың көшпенді тұрмысы, сірі маңдай бақытсыздағы, қызыл қырғын зауалы, бая-аяғы жоқ жау терілігі көп нәрсесін жоғалтса да, тіліне қылан түсіре алмады, қайта тілін байытты.

Екіншісі - әдет-ғұрып. Мойны жуан феодализм казакта мұны жақсы қалыптастырды. Бірақ социализм бұған бүйідей тиісті. Соның салдарынан бүгінгі жұрттың, әсіресе қазіргі жастардың бұдан жүген ұстап жүргендері аз емес. Кейбірі ата-салтың әлібі мен биін де білмейді.

Кітап үш бөлімнен тұрады. Тал бесік (Пәниге келу), Дүние (Өмір), Жер бесік (Топырақты өлім).
Өздеріңізге мәлім, 70-жылдық империя кезінде ата-бабаларымыз дан қалыптасып келе жатқан ата дәстүріміздің ұмыт бола бастағаны. Осы әдет-ғұрып әліппесін оқи отырып, күнделікті өмірімізге қажетті тәлім-салттымызды кенінен үйренуге жақсы сауал, ақыл-кеңесті ойларыңызға тоқиды деп ойлаймын.

Сонымен қатар кітапта казактың ұлттық тағамдары жайлы мағлұматтар берілген. Оқыңыз, өте қызық өздеріңізге керектің бәрін осы кітаптан табысыз.

3. Қазак балалар әдебиетінің белгілі өкілі жазушы Шәкен Күмісбайұлының "Атамның аманаты" атты жинағына соңғы жылдары жазылған жаңа шығармалары еніп отыр. Жарты ғасырға жуық өмірін ұстаздықпен өткізген жазушының повестері мен өңгімелері осы еңбектің нәтижесі екеніне көміл сенесіз. Бала мінезін жақсы білетін жазушының шығармаларының тілі де жетік, қызық мазмұнды, оқушысын еріксіз оған тартатын шыңымен суреттеледі.

4. Қазактың көрнекті ақыны Дүйсенбек Қанатбаевтың "Жапаған мырза, биік таң" атты өлеңдер жинағына соңғы жылдары жазған жаңа өлеңдері еніп отыр. Қазак елінің тәуелсіздігі, замандастарының өмірге құштар көңілі, ақын жырларының алтын арқауына айналған. Шұрайлы тіл, соны образ жыр шырайына ашып, айшықты шумақтарды жарлап шығаруымен Д. Қанатбаевтың осы өлеңдер жинағын оқи отырып, өте сирек кез-келген ақын-жазушы жаза қоймайтын кітапхана туралы "Кітапхана қыз" атты өлеңі шұмағы көзіме түсті: Мейірімді жинаған тал бойына Бір әсем жан өткенді салды ойыма. Мандайына жазылған сол байлықты

Кереметтің теңейік қандайына? Сол бір сәтте ұстаға ұқсап қана Жайды құшақ жайғандай құшақты Ана.
Қарсы алдымнан есіпін ашты сонда Құтты хана мешітін-кітапхана.

5. Байғұт Мархабат. "Алмағайып өңгімелер" кітабы.
Халықаралық Алаш сыйлығының лауреаты, белгілі жазушы Мархабат Байғұттың бұл жинағына "Алмағайып" - өтпелі кезең кейіпкерлері жайында жазылған.

"Қозапия", "Өлімнен қашқан репондент", "Мәшине мәселесі", "Қызбелдегі қос оқиға", "Жалпыдан жарылған жалқы", "Қапсағай қиясы", т.б. өңгімелері топтастырылып отыр. Жазушы көтерген мәселелер көкейкесті, өңгімелердің тілі шұрайлы.

6. Сәкен Иманасовтың "Қалам мен заман" атты естеліктер, эсселер кітабы.

Қазактың көрнекті ақыны Сәкен Иманасовтың жаңа туындысы бұдан сәл ілгеріде жарық көрген "Қаламдарым мен замандарым" атты кітабының заңды жалғасы іспетті. Қаламгер бір қанша уақыт тікелей істес, қызметтес болған адамдармен ара қатынасындағы шынайы оқиғаларды баяндап отырып, өзі ғұмыр кешкен бір кезеңнің көлпірегі суретін көз алдымызға тартады. Қуанышы мен реніші, өкпесі мен назы, қызығы мен шығығы қоса қабат өрілген өзекжарды сөз оқырмандарын да бейтарап қалдырмайды.

7. Шойбекова Гүлзат. "Тоты аралының тұрғыны" атты кітабы. Өңгімелер мен хикаяттар жинағы. Жинаққа енген өңгімелер мазмұны замандастарымыздың қиылы тағдыры жайында. Жазушы кейіпкерлері сезім тұнғыннан тұндырып саналуан сұраққа жауап іздеп, сыр шертеді. Автор қаламына тән құпияшыл қиялы мен суреткерлік өзгеше дүниелі етін білдіріп, оны құптық көркем әдебиет шеңберіне сия бермейтін дара шығармашылық ізденіс шеберлігі туралы айтып сөз алда екеніне сенім мол.

8. Ақын, филология ғылымдарының докторы Асқар Елеубаев түркі дүниесі әдеби мұраларының поэтикасын жүйелі зерттеп, көптеген зерттеу еңбектерін жарыққа шығарды. "Құлабыз" атты жаңа кітабында автор казак, түркі әдебиеті тарихы мен теориясының көкейкесті мәселелерін толғайды. Ежелгі түркі дәуіріндегі әдебиеттің көркемдік жүйесін саралап, талдау арқылы казак әдебиетінің поэтикалық жаратылысына ой жібереді. Поэтикасын тарихи экологиясын сипаттап көрсетеді.

Егемендік елдікке қол жетіп, бұрынғы соңғы рухани тәжірибені қорытып, ұлт игілігіне қолдануға мүмкіндік мөлаіп, әлебиеттің де тарихи қызметі дараланып салмақтана түсті. Тәуелсіздік казак жұртының тарихи санасы мен танымына да еркіндік әкелді.

Қадірменді оқырман қауым! Аудандық кітапханаға жиі келіп, 10 жастағы жас мемлекет казак халқының нендей жетістіктерге қол жеткізгенін оқыңыздар! Мен сіздерге таныстыра, сипаттап жазған кітаптардан басқала, көптеген казак тіліндегі жаңа әдеби тұрғыдағы кітаптар көп. Мен сіздерді біразымен ғана таныстырып өттім.

Мақаланың "Атамның аманаты" деп аталуы - сіздерге ұсынып отырған тақырыбымың мазмұны казактың тілі, тарихи, әдет-ғұрып жайында болғандықтан. Себебі жеке өз атамның аманаты жайында емес, казак ұлтының бүгінгі өмірі, санасы, ертенгі болашағы туралы.

Т. ҚУСАЙЫНОВА,
кітапхана редакторы.

Ауырады жүрегім

Босқа жүрген жастарға, Тенселген, ішкен мастарға Анаша шегіп ауырған Айрылған туыс-бауырдан Бетімен жүрген жастарға Ауырады жүрегім.

Түңделетін қалдырған Тәртібі жоқ бұзылған Тіл алмайтын жастарға Ауырады жүрегім.

"Көбелек" боп атанып, Қара жерді жастанып, Абыройы тапталып Күлі болған генненің Жүрген қара көздерге Ауырады жүрегім.

Асыраған ұл-қызын Айрылып жүрген ата-ана Қалада жүріп қалдырған Басында жоқ бастана Қаде, барды күткен Ұл-қыздарды көргенде Ауырады жүрегім.

Оқуды тастап қалдырған Кісі тонап аңдыған Ұры атқа ие боп Жүрген біздің жастарға Ауырады жүрегім.

Ұсталып жатыр сотталып Шыңалмай жатыр ақталып, Жастық шағы тапталып Камалдан торға жастарға Ауырады жүрегім.

Тіл алмайды баласы Алғыз алмай ата-анасы Жазылмай жүрек жарасы Күрсінген әке-шешеге Ауырады жүрегім.

Мәңгірт болып елінде, Айрылған ана тілінен Туып-өскен жерінде Жұрдай болған ілімнен Шет елдің ұйып салтына Өзүрпіннен безілген Намысы жоқ жастарға Ауырады жүрегім.

Ақшасы бай қарқылдап Ақшасы жоқ қалтылдап Кедей-бай боп жүргенге Ауырады жүрегім.

Жаза берсем ойлар көп Орындалса тілегім Іске асса жазғаным Ауырма еді жүрегім.

Мен Қазақтың!

Мен қазақтың - туғаным қуаңым Мен қазақтың - төл тілімде ұғаламын Мен қазақтың - тіл білмеген мәңгірттерге Қарауа дәлім жетпейді, ұғаламын.

Мен қазақтың - еңсем биік өзгеден Мен қазақтың - құтылға бұғау әзбелен Мен қазақтың - тұла бойым тұнған шежіре Мен қазақтың - дауды жеңген өзгеден

Қазактың деп, қуаңым шаттанып, Көрген емен еш дұшпаннан жасқанып Жау тесе, арамыңды жеріме, Қару алып, кедей барам аттанып.

Келген талай дүниеге данышпан Батырларым жаулармен алысқан Қорғау үшін ұлан-байтақ жерімді Қалмақ, қыпай, мәңгірттермен шабысқан

Енді міне, көрмейтін еркін елім бар. Ұлан-қайыр көз жетпейтін жерім бар Қазақты өшірпейтін мәңгілік Ел бастанан Нұр ағазға сенім бар.

Болашаққа жатыр жол салынып Сенім мол жүрген халық талпынып Келешектің тізгіні біздің жастарда Ашылсын қабақ, қайтмез құр жабығып.

Елің босқа жалқаулықты тастайық Жаңа өмірді жаңаша біз бастайық Еңбек етілген саулықтың барында Ұйқыға бөгіп, құр бекерге жатпайық.

Тәңірберген ДӘРІБАЕВ,
аудандық білім беру бөлімінің бас маманы.

Нұра ауданы әкімінің аппараты әкімшілік мемлекеттік лауазымның бос орынына орналасуға ашық конкурс жариялайды:

1. Аудандық мәдениет бөлімінің бас маманы - 1 бірлік (Е-7)
Лауазымдық жалақысы қызмет өткерген жылдарға байланысты 8349 теңгеден 11283 теңгеге дейін.

Функционалдық міндеттері:
- мәдениет мекемелеріне әдіскерлік көмек көрсету, қызметіне бақылау жасау;
- мәдени сауық қызметін ұйымдастыру және өткізу;
- машықтық семинар кеңестер ұйымдастыру және өткізу;
- концерттік бағдарламалар мен сауықтық іс-шаралар сценарийлерін дайындау;
- жоғарғы ұйымдарға мәдениет бөлімінің жиынтық және басқа да есеп берулерін жасау.

Үміткерлерге қойылатын талаптар:
- жоғарғы кәсіби білім. Мемлекеттік қызметте бір жылдан кем емес өтілі немесе аталмыш санаттың нақты лауазымының функционалдық бағыттарына сәйкес салаларда бір жылдан кем емес жұмыс тәрбиесі болғанда орта кәсіби білімге де рұқсат етіледі.

2002 жылғы жоғарғы оқу орнын бітірген түлектердің үздік дипломы болғаны жақсы.
- Қазақстан Республикасы Конституциясын, ҚР Азаматтық кодексіні (Жалпы бөлім), Қазақстанның 2030 жылға дейінгі даму Стратегиясын, ҚР Мемлекеттік қызмет туралы", ҚР "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы" Заңдарын білу керек.

Аталмыш санаттың лауазымдары бойынша функционалдық міндеттерін атқару үшін қажетті басқа да білімдері болу керек.
Конкурс республикалық ақпарат құралдарында (22.06.01 ж. "Егемен Қазақстан", 23.06.01 ж. "Қазақстанская правда" газеттерінде) жарияланған әкімшілік мемлекеттік қызметтің бос орнына конкурс өткізудің қағидасына сәйкес өткізіледі.

Сынаққа жіберілген үміткерлерді тестіден өткізу құжаттарды қабылдау мерзімі біткен соң ҚР мемлекеттік қызмет істері жөніндегі Агенттігінің Қарағанды облысы бойынша басқармасында құжаттарды қабылдау мерзімі аяқталғаннан кейін 3 жұмыс күнінің ішінде белгілеген тәртіппен өтеді.

Бос лауазымдық қызметке үміткерлерді тестіден өткізу бағдарламасына Қазақстан Республикасының Конституциясын, Қазақстан Республикасының 1998 жылғы 2 шілдедегі "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы" Заңын, Қазақстан Республикасының 1999 жылғы 23 шілдедегі "Мемлекеттік қызмет туралы" Заңдарын білуге арналған тестілерді қамтиды.

Әңгімесуеге жіберілген үміткерлер аталмыш тестілеу өткен соң 3 жұмыс күнінің ішінде аудан әкімінің аппаратында өтеді.

Конкурсқа қатысу үшін қажетті құжаттар осы хабарландыру жергілікті бұқаралық ақпарат құралдарының ресми басшыларында "Нұра" газетінде жарияланғаннан кейін 15 күнтізбелік күннің ішінде 472410 Нұра ауданы Киевка кенті Кеңес көшесі 50 үйге, тапсырылуы тиіс. Анықтама телефоны: 21632, 22543. Факс 22880.

Конкурсқа қатысудың шығынын (конкурс өтетін жерге келу және тұру) азаматтардың қаржылармен қамтиды.

Аудан әкімінің аппараты.

Аппарат акима Нуринского района объявляет открытый конкурс на занятие вакантной административной государственной должности:

1. Главный специалист районного отдела культуры - 1 ед. категория (Е-7).
Должностной оклад в зависимости от выслуги лет от 8349 тенге до 11283 тенге.

Функциональные обязанности:
- организация методической помощи в работе учреждений культуры
- обеспечение методическими пособиями
- организация и проведение культурно-досуговой деятельности
- организация и проведение практикумов, семинаров
- подготовка концертных программ, сценариев массовых мероприятий
- составление сводных и других видов отчетов.

Требование к участникам конкурса:
Образование - высшее профессиональное. Допускается среднее профессиональное образование при наличии не менее одного года стажа государственной службы или не менее одного года опыта работы в областях, соответствующих функциональным направлениям конкретной должности данной категории.

Для выпускников 2002 года желательно диплом с отличием.
Знание Конституции Республики Казахстан, Гражданского Кодекса РК (Общая часть), Законов Республики Казахстан «О государственной службе», «О борьбе с коррупцией», «Стратегии развития Казахстана до 2030 года».

Другие обязательные знания, необходимые для исполнения функциональных обязанностей по должностям данной категории.

Конкурс проводится на основе Правил проведения конкурса на занятие вакантной административной государственной должности, опубликованных в республиканских средствах массовой информации (в газете «Егемен Казахстан» от 22.06.01г., «Казахстанская правда» от 23.06.01 г.)

Кандидаты, допущенные к участию в тестировании, проходят его в установленном порядке в управлении Агентства РК по делам государственной службы по Карагандинской области в течение трех рабочих дней после окончания срока приема документов.

Программа тестирования для кандидатов на занятия вакантных должностей, включает в себя тесты на знание Конституции Республики Казахстан, Закона Республики Казахстан от 2 июля 1998 г. «В борьбе с коррупцией», Закона Республики Казахстан от 23 июля 1999г. «О государственной службе».

Кандидаты, допущенные к собеседованию, проходят его в аппарате акима Нуринского района в течение трех рабочих дней после проведения тестирования по данному конкурсу.

Необходимые для участия в конкурсе документы должны быть представлены в течение 15 календарных дней с момента публикации объявления о проведении конкурса в районной газете «Нұра» по адресу: Карагандинская область Нуринский район поселок Киевка, ул. Советская, 50. Телефон для справок: 21632, 22543. Факс: 22880.

Расходы по участию в конкурсе (проезд к месту проведения конкурса и обратно, проживание и др.) граждане производят за счет собственных средств.

Аппарат акима Нуринского района.

Қарағанды облысы, Нұра ауданының қаржы бөлімі әкімшілік мемлекеттік лауазымының бос орынына ашық конкурс жариялайды:

Бюджет бөлімінің жетекші бағдарламашы маманы - 1 орын (Е-8)
Лауазымдық жалақысы қызмет өткерген жылдарына байланысты 7944 теңгеден 10727 теңгеге дейін.

Функционалдық міндеттері:
- бағдарлама жасай білу;
- компьютерде істей білу;
- модем байланысын білу;
- бюджеттік бағдарламаны көбейте білу;
- аудан бюджетін жасауды және оның орындалуын қадағалауды білу;

Үміткерлерге қойылатын талаптар:
- Жоғары кәсіби білім. Біліктілігін көтерген жағдайда орта кәсіби білімге де рұқсат етіледі.
- 2002 жылы жоғары оқу орнын бітірген түліктердің үздік дипломы болғаны жақсы.
- Қазақстан Республикасы Конституциясын, ҚР Азаматтық кодексіні (жылы бөлім), ҚР "Мемлекеттік қызмет туралы", "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы" Заңдарын, Қазақстанның 2030 жылға дейін даму стратегиясын білу керек.

Аталмыш санаттың лауазымдары бойынша функционалдық міндеттерін атқару үшін қажетті басқа да білімдері болу керек.
Конкурс республикалық ақпарат құралдарында (22.06.01 ж. "Егемен Қазақстан", 23.06.01 ж. "Қазақстанская правда" газеттерінде) жарияланған әкімшілік мемлекеттік қызметтің бос орнына конкурс өткізудің қағидасына сәйкес өткізіледі.

Сынаққа жіберілген үміткерлерді тестіден өткізу құжаттарды қабылдау мерзімі біткен соң ҚР мемлекеттік қызмет істері жөніндегі Агенттігінің Қарағанды облысы бойынша басқармасында құжаттарды қабылдау мерзімі аяқталғаннан кейін 3 жұмыс күнінде белгілеген тәртіппен өтеді.

Бос лауазымдық қызметке үміткерлерді тестіден өткізу бағдарламасына ҚР Конституциясын, ҚР 1998 жылғы 2 шілдедегі "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы" Заңын, ҚР 199 жылғы 23 шілдедегі "Мемлекеттік қызмет туралы" Заңдарын білуге арналған тестілерді қамтиды.

Әңгімесуеге жіберілген үміткерлер аталмыш конкурс бойынша тестілеу өткен соң Нұра аудандық қаржы бөлімінде үш күн ішінде өтеді.
Конкурсқа қатысу үшін қажетті құжаттар осы хабарландыру жергілікті бұқаралық ақпарат құралдарының ресми бағдарламасында 472410 Нұра ауданы Киевка кенті Талжанов көшесі, 9 "Нұра" газетінде жарияланғаннан кейін 15 күнтізбелік күннің ішінде тапсырылуы тиіс. Анықтама телефондары: 22537, 22642.

Конкурсқа қатысудың шығынын (конкурс өтетін жерге келу және тұру) азаматтардың өздері көтереді.

Нұра аудандық қаржы бөлімі.

Финансовый отдел акима Нуринского района Карагандинской области объявляет открытый конкурс на занятие вакантной административной государственной должности:

Ведущего специалиста-программиста бюджетного отдела - 1 единица, категория Е-8.
Должностной оклад в зависимости от выслуги лет от 7944 до 10727 тенге.

Функциональные обязанности:
Составление программ, обслуживание компьютеров, прием и передача современной связи, ввод и тиражирование бюджетных программ, участие в составлении бюджета района и контроля за его исполнением.

Требования к участникам конкурса:
- Образование - высшее профессиональное, допускается среднее профессиональное образование при условии повышения квалификации.
- Для выпускников 2002 года желателен диплом с отличием.

Знание Конституции Республики Казахстан, законов Республики Казахстан «О государственной службе», «О борьбе с коррупцией»;
Другие обязательные знания, необходимые для исполнения функциональных обязанностей по должности данной категории.

Конкурс проводится на основе Правил проведения конкурса на занятие вакантной административной государственной должности, опубликованных в республиканских средствах массовой информации (в газетах «Егемен Казахстан» от 22.06.2001 года, «Казахстанская правда» от 23.06.2001 года).

Кандидаты, допущенные к участию в тестировании, проходят его в установленном порядке в территориальном управлении Агентства РК по делам государственной службы по Карагандинской области в течение трех рабочих дней после окончания срока приема.

Программа тестирования для кандидатов на занятие вакантных должностей включает в себя тесты на знание Конституции РК, законов «О государственной службе», «О борьбе с коррупцией».

Кандидаты, допущенные к собеседованию, проходят его в финансовом отделе акима Нуринского района в течение трех рабочих дней после проведения тестирования по данному конкурсу.

Необходимые для участия в конкурсе документы должны быть представлены в течение 15 календарных дней с момента публикации объявления о проведении конкурса в районной газете «Нұра» по адресу: п.Киевка ул.Талжанова, 9. Телефон для справок: 22-5-37, 22-6-42.

Финансовый отдел акима Нуринского района.

РУХАНИЯТТЫҒЫМЫЗДЫ АСҚАҚТАТУ - ҰЛТТЫҒЫМЫЗДЫҢ КЕПІЛІ

Рухани ұыздағы халықтығымыз, азаматтығымыз, намысымыз, имандылығымыз әлбетте ұлттық тәрбиелілігіміздің бетпердесі болмақ. Қазақ ұланы басқалардан кемшін болмас үшін осы руханиятымызды асқақтата ұстау парыз болмақ. Ел-таңбамызда Қазақстан картасының орталығында шаңырақ, оны айнала бес гүл жасаушысы әрбір саналы азаматтың көкірегіне неге тербесемек. Ата-бабаларымыздың білектің күшімен найзасының ұшымен ғасырлар бойы қорғап, бізге жеткізген қазақ жерінің әрбір қадағын, табиғаты мен байлығын қорғап сақтау-жас ұрпақтың борышы. Көпұлтты мемлекетіміздің кара шаңырағында еліміздің салт-дәстүрін, әдет-ғұрпын, тарихын, мәдениетін, тілін қастерлеп, насихаттап, құрметтеу тұрасында аудандымыз мектептері сан-салалы істер тыңдыруда. Солардың бірі де, бірегей ретінде сөзіміз дәлелді болу үшін Кәрім Мыңбаев атындағы орта мектебінің көне мұрағаттарымен толықан сәнді де, мәнді мұражайымен таныстыру жөн болар. Мұражай менгерушісі тарих пәнінің мұғалім Сапарбекова Эльмира Пернеханқызына мектеп директоры Қасымов Ғ.Ж. мырза мұражай қорын жинақтаушы, сақтаушы, әрі ұйымдастырушы ретінде жол сілтесе, кеңес мүшелері мектептің тәрбие ісі жөніндегі орынбасары Исаянова А.Б. мен көркемдеуші Мұстафина А.Х. оған демеушілік жасауы істің нәтижелі болуына жол сілтеді. Ата-аналар алқасы - Казимова Т., аға буын алқасы - Бейсекева А., ауыл кітапханашысы Шақабасова С.К., мектеп кітапханашысы Қасымова Б.Ж. қол ұштарың берді. Бұл ол кісілердің жас ұрпақ тәрбиесіне деген риясыз көңілден жасаған көмегі. Шаңырақ, Шаруашылық, Тоқымашылық, Ұлттық киімдер, Зергерлік бұйымдар, қазан-ошақ заттары, руханият, кітап-сарқылмас рухани қазына т.б. бөлімдерден үлкен нәр алуға болады. Атағы, сипаты мен мазмұны жағынан келісті тұрғыда әшекейлене орналас-тырылған мұражайдың төрінде ата-бабаларымыздың баспаналы болған алты қанат ақ ордасы орналасқан. Оюлы сандық, жүк аяқ, XIX ғасырдың аяғында ағаштан ойып жасаған кебеже мен әртүрлі бояулы макта, жүн жіпшелерінен өрмекпен тоқылған төсеніш, жарастырып, жолақтап және түрлі түсті бой жіптерін санап, теріп тоқыған алаша ерекше көз тартады. Текмет, екі түсті маталдан оюлап шеттерін жикептеп көмкерген түсізі. Бұл, әрине, қабырғаға ілетін сәндік заттар. Жөргегі, қол бауы, түбегі мен шүмегі, жастығы бір-біріне жарасымды ағаштан жасалынған тал бесік, әсемделген шынтақ жастықтар. Қазақ даласының кендігімен тыныштығының символы ретінде ақ қайының үстіне әдейілеп көркемдеп орналас-тырылған бүркіт, бұғы мүйізі, үкі қанаты, ер-тұрман, үзенгі, қамшы, жүген өмілдірік, қоржын т.б. ат әбзелдерінің өзі бір төбе. Ұлттық киім түрлері, кілем станогы, топтақ, мүйіз сапты қазақи пышақ, жүн тарағы, ұршық және ыдыс-аяқтар: ожау, шөміш, құман, тастан жасалған қол дирмен, қыш көзектер, күбі, шәулі, қыш табан, қыш ақман, аяқ қап, дорба көрген көзге әсіресе балаларға бабалар қолының табы қалған ұлттық бұйымдардың мол әсерін беретіні даусыз. Зергерлік бұйымдарға келсек, сыра, қара-ла жүзіктер, қоз жүзіктер, қапсырма, шолпы, білезік, алқа, тана, тиын түрлері (1899-2000 ж.) көненің көзіндей елестейді. Тынының бәрі шолпы түрінде ілінген. Түйскөржын мен ұлттық киімдегі қуыршақтардың түп нұсқаларымен орын алуы үлкен ізденістің, іскерліктің барын аңғартады.

Мұражайдың "Руханият" бөлімі қазақтың Төле, Қазыбек, Әйтеке сынды үш билері мен Абылай, Әбілхайыр текті хандарын, Мұхаммед Хайдар Дулати, Әбу-Насыр-Әл-Фараби, Ахмет Ясауи қатарлы ұлы тұлғаларын көрген жанның зердесіне сыналап тұрып орнықтыратын мол тарихи тағылымдар айқын көрініп тұрды. Ұлттық мұрағаттарымыз Құрманғазы Сағырбайұлы, Сүйінбай Аронұлы, Абай Құнанбаев, Қорқыт аға тарихымен "Кітап-рухани сарқылмас қазына" бөлімінде таныса аласыздар.

Бұл Мұражайда сонымен қатар үлкенді-кішілі кездесулер мен семинарлар да өткізіліп келеді. Аудандық білім бөлімінің жетекші мамандары, әкімшілік адамдары ауыл және мектеп түлектері "Егемен Қазақстан" газетінің тілшісі Айкын Несіпбай, "Тассуат" ауылының "Нан" Ақ-ның президенті Сүлейменов Н., ҚР-ның сенаторы Думан Ахауұлы Әбділинов т.б. азаматтар мұражайдың қадірлі қонағы болып қайтса керек.

Мұражай жадығаттар қоры мерейтойлар мен салтанатты шараларға арналған көрмелерге қойылып жоғары баға алуы Мыңбаев мектебі ұжымының ұлттық сан-салалы салт-дәстүрімізді насихаттау, үйрету, игерту саласындағы еңбектері ұшан-теңіз екенін дәлелдейді. Облыстық "Құрылтай-2001" оралмандар жиынында, облыстық "Жан-жақты мәдени-этноикалық білім кеністігі-оқушылар тұлғасын дамытудағы маңызды фактор" ғылыми-практикалық конференцияда жоғары баға алды. 2001 жылы 26-30 наурыз күндері Білім беру жүйесінің басшы және ғылым педагогикалық кадрлар біліктілігін арттыратын Республикалық институттың "Қазақстан Халықтарының этнопедагогикасы" оқу әдістемелік ғылыми орталығының ұйымдастырған "Көпұлтты Қазақстан жағдайында этно мәдени білім беру мен этнопедагогиканың ерекшеліктері" атты Республикалық семинарға арналған көрмелерге қатысты. Қарағанды қаласындағы "Білім беруді дамытудың басқару-әдістемелік және психологиялық жағдайы" тақырыбындағы ғылыми-тәжірибелік конференцияда көптің назарын аударды.

"Қарттарым аман сау жүрші" атты аға буындар алқасы мен ауыл азаматтары қатысқан кездесуде Мұражай ұжымының мерейі үстем болып, көпшіліктің ықылас-батысын алды. Тәуелсіздіктің 10 жылдығына арналған "Туған жерің - түп қазығың, айбының" атты кездесуде мұражай маңыздылығымен дараланды. "Тағдырдың тамырсыздық індетінен қалқала" атты Ивановканың 100 жылдығына арналған кеште көптің көңілінен жол тапты.

Кәрім Мыңбаев атындағы орта мектебінің "Руханият" орталығында жүрілетін тәрбие жүйесінің құрылымы маңыздылығымен басқадан дараланады. Ұлттар өкілі тұратын орыстанған ауылда мұндай игі шараның берері мол. XXI ғасырда, болашақ қоғам иелерінің білімділігі мен біліктілігін арттыру, олардың бойында ұлтжандылықты, мәдениеттілікті, өнерпаздықты, еңбексүйгіштікті, адамгершілікті, ақыл-ой мен парасаттылықты, ерлік рухта тәрбиелеуді қалыптастыру басты мақсат болуда. Сондай-ақ "Қазақстан-2030" бағдарламасының міндеттері мен бағыттарын жүзеге асыру, Білім туралы заң мен орта білім беру стандартын басшылыққа ала отырып, ҚР-ның мәдени-этноикалық білім беру тұжырымдамасын орындау көкейкесті міндеттер болмақ. Мұнда ұлттық болмыс, салт-сана, шарықтау шегі халықтық педагогиканы дамыту арқылы тұлғаның жан дүниесін, мәдениеттілігін одан әрі байыту көзделуде.

Яғни, өз халқының мәдениеті мен ана тіліне тәнті тұлғаны тәрбиелеу, ұрпаққа ұлттық тәрбие негіздерін орнықтыру болмақ. Мұражайдың әрбір бөлімі сөзіміздің нақты дәлелі ретінде құрылғаны айтуға да, мақтауға да тұрарлық өнеге. Мұнда насихат жұмысы да көзге көркем, тілге жеңіл, үйренуге оңай десек болғандай.

Сөз реті келгенде айтсам, Мұражай мен "Руханият" орталығының жұмыс бағыттарының өзі ой салады. Көнекөз әжелер мен қарттарды мектептегі ұлттық тәрбие жұмысына қатыстырып тәлім алудың отауы "Дидар" атты кездесу орнын ашудың өзі мұражайға үлкен көмегін тигізуде. Осы арқылы ата-аналар кенесінің жұмысын жандандырып ауыл және мектеп кітапханасымен тығыз байланыс жасап, ана тілін игеруге үлкен себін тигізуде. Домбыра үйрмесін құрудың берешегі мол болды. Қыздарды іскерлікке баулитын шығармашылық топ құрып,

өнерге құштарлықтарын арттыру да ұлттық тәрбиенің қайнар бұлағы.

"Руханият" орталығы бағдарламасының жұмыс бағыттарындағы көшпелілер әлеміне қатысты олардың өмір салтын, тіршілік көзін, әлеуметтік-экономикалық дамуын, рухани әлемін, мұраларын, өздік тарихи ерекшеліктерін ұғынудың өзі мәнді іс.

"Жер тарихы - ел тарихы" мүйісіндегі мұрағаттардан Қазақстанның орны, табиғи байлықтары, адам қолымен жасаған ескерткіштер мен ғимараттар туралы толық мағлұматты алуға болады.

"Этнография - халық пен халықтың айырмашылығын саралайтын ғылым" Қазақ халқының ұлттық болмысына, этникалық тегіне, мінез - бітіміне тоқталар болсақ.

"Ру-тайпа" шежіресінен сыр шерткен мұражайдың арнайы бөлімінен сактар, қыпшақтар, тайпа, ру, жүз, хандықтардың тарихымен танысып, зерттеуге нақты жол ашуға болатыны байқалды.

Тарихи тұлғалар мен қазақ ғұламалары, хандар, батырлар, күйшілер, билер, жыраулар, ақындар мен тарихшылар, ғалымдар өмірімен танысуда оқушылар үлкен табысқа жетуде.

Дәстүрлі мерекелер мен апталықтарда ұлттық өнер, шешендік сөздер, "ана - тілім - ардағым", ою-өрнек апталықтарының ұйымдастыру да әдетке айналған.

Рухани тамырларымыз Әл-Фараби, Бируни, Ұлықбек, Дулати, Ясауи, Қашқары, Қорқыт баба сынды ұлы ойшылдардың шығармалары мен өмірін зерттеуге жол ашылды.

Күй-шежіре тақырыбында. Ең далада күй кешкен, елдің аузынан шыққан "күй" деген сөздің төркіні, оның өнер екенін күйшілердің өмірімен, күйлердің шығу тарихымен танысуға жол ашады.

Салт-дәстүр, әдет ғұрпын, наным-ырымдар "Фәниден бақиға дейін" апталықта толық көрсетілген.

Тарихи оқиғалармен "Көш керуен", "Жібек жолы" оның ежелгі және қазіргі даму тарихы, Ордабасы, Орбұлақ, Отырар, Түркістан, Жонғар қақпағы. Анырақай шайқасы т.б. Ұлы Отан соғысы, шешуші шайқастар мұнда нақты деректермен көрсетілген.

Шешендік сөздерге бай бабалар тілі - бойға қуат береді. Мұнда шешендер, билер, айтыс, ақындық, өлең, әдебиет саласы еркін бейнеленген.

"Ата кесібі-бала нәсібі" демекші, іскерлік, ұста, тұрманшы, тоқымашылық, зергерлік, ағаш шебері, ұсталық, үйші, т.б. кәсіптерді зерттеу әлі де ілгерілетіп істелінетіні даусыз. "Тәуелсіздіктің туғыры-ана тілі" деген бөлімде тілге деген құрмет, дәріптеу, апталықтар нақты көрсетілді.

Нарық және экономика. Заңдарды білудің нақты жолдары көрсетілген. Еліміздің экономикалық дамуы Қазақстанның мүмкіншіліктері, "Қазақстан-2030" бағдарламасы ерекше орын алған.

"Туған өлкем - мақтанышым" демекші аудан, ауыл, облыстың тарихын зерттеу, әлі де ұзақ сонар іс екенін Әлмира сынды елгезек, ерлерше еңбек етіп жүрген ұстазымыз парыз санауда.

Міне осылайша К. Мыңбаев атындағы мектеп Мұражайын жалпы аудандық көлемінде тарихи төл айналым ретінде жарқырап шығуға сәл тақау тұрған үлкен орын екенін оқырман қауым біліп те қалғанды болды. Мұндағы үлгілі іспін ұйтқысы, мұражайдың менгерушісі және ұйымдастырушысы тарих пәнінің мұғалімі Сапарбекова Эльмира Пернеханқызы бастаған ұстаздарымыздың ұлттық мақтанышымызға тұрарлық ұлағаты еңбегі десек болғандай. Еңбегіңіз жанып, ісіңіз ілгерілеп мұндай маңызды мұражайлар санының көбеюіне мұрындық болғайсыз демекпіз. Әр мектепте әрқилы жетістіктер бар. Бұл материалды жазудың өзі сондай бір игілікті істің үрдісімен туындады. Жас ұрпаққа үлгі болсын деген ниетпен Әлмира апамның өнегелі де жанкешті еңбегін баяндай отырып еліміздің елдігімен бірге жасанып демекпіз.

Жолтай ДОРВОД,
аудандық білім бөлімінің қызметкері.

ШАРИҒАТ ЖӘНЕ ЖОЛДАН ҚОСЫЛҒАН РӘСІМ - ЖОРАЛАР

Бис.м.ллаһир-рах.манир-рах.и

Дін әрбір ақыл иесінің бақытқа жеткізетін иләхи жүйе. Алла тағала хикметті (игі іске бастайтын пайдалы білім) қалаған құлына береді. Ал кімге хикмет берілсе, оған көптеген игілік берілген болады. Мұны ақыл иелері ғана түсіне алады. (Бақара сүресі) Қолыма қалам алып өзіміздің аудандық "Нұра" газетіне жазуға сәбәп болған екі жағдай.

Киевқа кентінде, таяуда қайтыс болған бір құрметті азаматымызды бақылыққа шығарып салғанда, елге шапан таратқанда, жасы келген бір қария ақсақал, шариғатта жок нәрсені неге қойдырмаймыз деп имамға сұрақ қойды. Екіншісі: өзіміз өкшелез замандасымның жыл толуына байланысты берілген асында, имам және намазхандар отырған дастарханда, екі ақсақал әуелі бірін-бірі кәлекке қылып, ақыры ренішпен тынды. "Ақсақал бұнының ұят болды ғой", - дегенге менде шаруалардың болмасын деп дүрсе қоя берді.

Кешегі дініміз ислам қысымдық көріп, намаз оқығандарды қуғындап, адам маймылдан таралған деген пәнденің бірі ме деген ойға баттым. Қазіргі уақыт Ислам діні мен атеизмнің (алланың барына сенбеушілік) арпалысқа түскен уақыты екенін білгеніміз жөн.

Киевқа кентінің мешітінде жұма күні 5-6 адам намаз оқиды, кем дегенде 20-30 намазхандар болса, мешіт нағыз рухани орынға айналар еді. Пайғамбар жасынан асқан зейнеткерлер, құдайға шүкір, ауылымызда бар. Қазіргі 50 мен 70 жастағы аталар кешегі атеизмнің ең жоғарғы сатысына көтеріліп, дүридеп тұрған шағында туған балаларымыз, соның қасретінен ата-бабаларымыздың діні Исламнан алшақтай бастағанымыз шындық. Ұлттымыздың тіліне, дініне, діліне қазақ ұлтының болмысына ең қатерлі мезгіл келгенде, Алланың әмірімен, дүние жүзін тігіреткен 2 миллионнан артық әскері бар, атом, сутегі бомбалармен, ракеталармен қаруланған Советтер Одағы екі-үш айдың ішінде ыдырап кеткеніне куә болдық. Атеизм мен партияның тәрбиесінде өскен ұрпақ міне зейнеткер атандық. Діни білімі бар, оқыған, обал мен сауапты айыра білген, жүрегіңдегі иманымен рухани азығын сақтап қалған ұрпақ, фәни дүниеден кетті. Олардан қалған қаншама рухани байлығымыз бар. Ол көп үйлерде сакталынып жатқан құран, пайғамбар ғалайһ-ыссамның хадистері, ислам ғұламаларының жазылған фик кітаптары. Бұл бабаларымыздың кейінгі ұрпаққа тастап кеткен аманаты деп білу керек. Осы аталарымыздың аманатына ие болу, қазіргі зейнеткер жасына жеткен біздің мейімімізді фарыз. Аудандағы мешітті ашуға бар ынта жігерін жұмсап, мейіт шыққан

үйде арақ ішуді және қартаюна ұяна ұяна салдырған кешегі ортамызда жүрген Мұқанұлы Смағұл мен Балабекұлы Тыныбек марқұмдар еді (жатқан жерлері жарқын, топырағы торқа болсын). Шіркін бір өттегеней бар, ол мешіттің, желдің өтінде, ауылдың шетінде тұрғаны. Егер мешіт орталықта болса, намаз оқымасакта, жұма күні мешітке қайыр садақа беріп, қайтыс болған туыскандарға құран оқытып шығар едік дейтін жамағат көп. Ораза айында қаншама қария ақсақалдар мен апаларымыз қараңғыда сүріне - қабына тарауих намазын оқитүзге қатысып жүргеніне біз күміз. Келешекте аудан мешіті өзін лайықты орнын табарына сенеміз. Иншалла, тәубә дейміз, оразада тарауих намазына қатынасатындар баршылық. Алла-тағаланың ризалығы көңілде болмағандан кейін, мейітті соңғы сапарға шығарып салуда, көп қателіктер болып жатыр. Намаз, зекет парыздар орындалмай, ырым-жырым, әдет-ғұрыптар күш алып дүниені бос өткізу, ысырап қылу орын алуда. Шариғатта жоқ нәрсені мойынға алып, күнәлі іс істеуді тоқтатын кез жетті емес пе?! Қаншама шығынға батып, құлаш-құлаш матадан шапан таратып, орамалға ақша түйіп үлестіріп, Алладан ешқандай да ешкімде сауап жинай алмайтын анық. Оның марқұмға тұқ пайдасы жоқ. Ессіне қазалы үйдің жағдайын туралау болып табылады. Пайғамбар ғалайһ-ыссалам былай деген: "Ысырап қылушы шайтанның жолы". Аудан имамы шариғат жолын мешітке де, қаралы үйлерде де айтып отырғанына куә болдық. Имам жалғыз, жамағат көп. Көпшілік жамағат, имамды қолдап шариғатқа бет бұрсақ, болып жатқан қателіктерден құтылуға болады. Сәждеге жығылып намаз оқытын намазхандар қатары көбеймей, шариғатта жоқ қателіктерден құтылу оңай емес. Ислам діні мен біздің әдеп-ғұрып салтымыздың арасы айыра білген жөн. Жаназа иесі, имаммен және намазхандармен ақылдасып, шариғат жолымен жерлеу рәсімін өткізгеніміз дұрыс. Қайтыс болған кісіні көп кешіктірмей жерлеу шариғатта бар. Мейітті көрер-өзге істемдіріп алған болса, оған жаназа оқылмайды. Өлікті кешіуілдетіп істемдірген адамдар күнәһар болады. Жаназа жуушылардың ішінде бірі бисмілла деп "Ғуфранакә ия рахман" дұғасын оқып тұруы шариғатта бар. Сол сияқты қабірге түсірде айтылатын дұғалар бар, бұл дұғаларды намаз оқытандар біледі. Қайтыс болған адамға құран шығару дегеніміз: құрандағы 114 сүра 6666 аятты тұтас қатесіз оқып шығу,

Қатым құран деп аталады. Бұрынғы сауаты бар аталарымыз 4-5 ақсақал, бұл Қатым құранды бөліп-бөліп алып оқып шығатын. Қазір біздің ауылда жалғыз Ербол имамның ғана, толық Қатым құран оқып шығуға қабілеті, білімі жетеді. Немесе "Ықылас", "Фалак", "Нас", "Фатиха", Бақара сүресінің бас жағындағы бес аятпен оқу арқылы кіші қатым құран яғни Қатым құран-Сағира оқуға болады. Құран шығару жаназа иесінің тапсыруы бойынша шығарылады. Кей жерлерде мен үйде құран шығарып келдім деген дінбұзарлар да кездеседі. Бата жасау, мейіт шыққан үйге барында көмектесу, көңіл айту - бұл біздің қазақ халқының қанға біткен ерекше қасиеті. Жаназаның алғашқы дастарханын талапайға салғанымыз әбестік, қырқына дейін келер - кетер ағайын-туыс, жолдастары болары сөзсіз. Қаралы үйдің дастарханынан алу, осы отбасына жаны ашымағандық және туралату болып табылады. Жат қылықтан арыйлық ағайын! Ажал деген еркімнің ақырзаманы, қай күні, сағатта, минутта келерін бір Алла-тағала біледі. Осыны ойдан шығармайық. Марқұм болған кісінің алғашқы құдайы дастарханында, бата жасалмай, марқұмға дұға оқылмай жатып, атын атап шапан, орамалға түйген ақша таратып әлекке түсіп жатамыз. Марқұм болған азаматты соңғы сапарға шығарып саларда осындай әбестік істер істеу шариғатқа жат. Той-думандарда өткізетін қәделерді қазалы үйде жасауымыз үлкен қателік. Шапан беру деген біздің салтымызда бар. Ол тірінің тіріге бергені, иығына шапан жабу, жақын туыс ағайындарды құрметтеу, келген балаларына арнап малға ен салу т.б. тек қазақ халқының тумасына біткен қасиетті салты. Бұның шариғатқа ешқандай қатысы жоқ. Қайтыс болған кісіге жұма күні мешітке барып қайыр садақа беріп, арнайы дұға оқыту сауаба жатады. Аруахтан еш нәрсе сұрауға болмайды, қайта олар бізден дұға дәмстеді. Мешіт-Алланың үйі, барлық жамағатқа ортақ үй екенін тағы естеріңізге салайын. Қуаңғанды Аллаға тәубе қылатын, қайғы-қасірет басқа түскенде, Алладан медет, рахым-тілейтін, қайтыс болған туған туыстарды еске алып дұға қылатын, жастардың үйленіп отау құрғанды қариялардан бата алып, неке қиятын, бұл жарық дүниеге шыры етіп келген сабиге есімін беретін орын. Фәни дүниеде мешіттің орны ерекше қасиетті және берері мол - бұл рухани азық имандылық.

Жаратқан ием баршамызға тауфиқ, жүрегімізге иман берсін!

Исая КАЙБОЛДЫТЕГІ,
Киевқа кенті.

Герой Великой Отечественной — наш земляк

Так назывались краеведческие уроки, проведенные в историко-краеведческом музее районной библиотеки на казахском и русском языках библиотекарями Л. Малыгиной и Б. Баймагамбетовой. Они напомнили нашим читателям о замечательном человеке, нашем земляке, Герое Советского Союза Колодия Иване Михайловиче, которому исполнилось 90 лет со дня рождения.

Родился он в селе Киевка Нуринаского района в 1912 году в семье крестьянина. Перед войной Иван Михайлович переехал в Узбекистан. Оттуда в начале войны в 1941 году ушел на фронт и был зачислен радиотелеграфистом 118-го артиллерийского полка 69-й Севской Краснознаменной стрелковой дивизии.

И.М. Колодий принимал непосредственное участие в форсировании Днепра. В середине октября по многим направлениям началась переправа наших войск через Днепр. Враг сосредоточил огромные силы, чтобы удержать рубеж. Колодий одним из первых с передовым подразделением под огнем противника начал переправляться через реку.

На подступах к правому берегу разрывом снаряда лодка с воинами была разбита. Колодий получил несколько ранений, но в плаву, держа радиостанцию над головой, сумел добраться до правого берега реки, развернул здесь свою станцию. Через некоторое время он переправил донесение об атаке врага, которую артиллеристы метким огнем помогли пехотинцам отразить.

Запеленговать месторасположение радиостанции, противник резко усилил интенсивность огня, но с большими потерями все же начал отступать. После боя было подсчитано, что с помощью радиста Колодия артиллерис-

ты уничтожили шестнадцать огневых точек, подавили огонь трех батарей, помогли пехотинцам отразить двадцать атак противника, нанести ему большие потери.

Указом Президиума Верховного Совета СССР от 30 октября 1943 года Колодию И.М. было присвоено звание Героя Советского Союза.

После окончания Великой Отечественной войны он окончил военно-морское авиационно-техническое училище в Перми. Работал председателем районного комитета ДОСААФ в Кирове. Награжден орденом Ленина и медалями. Здоровье его было подорвано, и в 1954 году 18 ноября в возрасте 42-х лет он умер. Именем героя назван Сарнасийский Дом пионеров и школьников Сурхандарьинской области. Радиостанция и автомат экспонируются в Центральном музее Вооружения Сил СССР в Москве. Стенды, посвященные памяти И.М. Колодия имеются в Черниговском и Кировском краеведческих музеях.

У нас, в поселке Киевка, именем Героя была названа дружина КСШ № 1, одна из улиц носит его имя. В районной библиотеке в историко-краеведческом музее оформлена выставка-экспозиция, посвященная памяти И.М. Колодия. Наши родные и близкие воевали за то, чтобы жить в независимой стране. Писатель Борис Васильев в одном из своих интервью так определил состояние души защитников Отечества: «...Мы защищали Родину. Не режим, не власть, не правительство — свой дом, свою улицу, своих родных и близких».

Наш долг теперь - не забывать и оказывать как можно больше внимания выжившим, пронести по жизни память о защитниках Родины.

С. НУРТАЗИНА,
методист районной библиотеки.

ПО ДАННЫМ РАЙСТАТА

СЕЛЬСКОЕ ХОЗЯЙСТВО

В январе - июне 2002 года в районе произведено валовой продукции сельского хозяйства всеми категориями хозяйства (сельхозпредприятия, крестьянские хозяйства, население) на сумму 642824,9 тыс.тенге, за соответствующий период прошлого года 612234 тыс.тенге.

В 24 сельскохозяйственных предприятий района (всего по госрегистрации-34) производство основных видов продукции животноводства приведено в таблице.

Производство основных видов продукции животноводства

Виды продукции	За январь - июнь 2001 года	За январь - июнь 2002 года	Процент роста/снижения
Реализовано скота и птицы на убой в живой массе	1445	1333	92,2
Валовой надой молока	1031	1116	108,2
Шерсть овечья	151	191	126,5

Численность основных видов скота составила: КРС - 2961 голова (106% к соответствующему периоду прошлого года); в том числе коров - 979 голов (105%), овец - 20100 голов (93%), лошадей - 1185 голов (80%), свиней - 762 головы (99%). Сокращение поголовья овец, лошадей относительно прошлого года произошло в АО «Талдысай» за счет бартерных операций на ГСМ, запчастях.

На 1 июля получено 872 головы телят (100% к прошлому году), выход телят в расчете на 100 маток - 63 головы, ягнят и козлят - 7806 голов (94%), выход на 100 маток - 88 голов, жеребят - 165 голов (116%), выход на 100 маток - 55 голов, поросят - 372 головы (103%), выход на 100 маток - 372 головы.

Пало скота: КРС - 66, свиней - 26, овец - 565, лошадей - 46 голов. За первое полугодие 2002 года средняя цена реализации по всем каналам составила: пшеница - 10975 тенге за тонну (91% к прошлому году), ячмень - 5970 тенге (91%), скот в живой массе за тонну: КРС - 89318 тенге (96%), овец - 131782 тенге (109%), лошади - 131111 тенге (101%).

В 26 сельскохозяйственных предприятий проведен посев под урожай 2002 года яровых культур на площади 205920 га, в том числе зерновых культур - на площади 196411 га.

В крестьянских хозяйствах на конец полугодия имеется следующее поголовье скота и птицы:

Виды скота и птицы	За 2001 год	За 2002 год	2002 г. в % к 2001 г.
КРС	1059	1017	98
В т.ч. коров	384	378	98,4
Овцы и козы	4823	4071	84,4
Лошади	477	419	87,8
Птица	1102	678	61,5

Изменение поголовья скота и птицы по видам произошло за счет перевода в личное подворье населения во время похозяйственного учета на 1 июля 2002 года.

На конец отчетного периода получено приплода телят - 351 голова, в расчете на 100 маток - 90 голов, или 101,1% в соотношении к прошлому году, ягнят и козлят - 2012, в расчете на 100 маток - 99 голов, или 113,8% к прошлому году, жеребят - 117 голов, в расчете на 100 маток - 77 голов (87,5%). Падёжа скота за полугодие в крестьянских хозяйствах не было.

Реализовано на убой в живом весе 999 центнеров, или 146,1% к 2001 году. Надоеено молока - 3154 центнеров (108,6% к прошлому году), произведено яиц от птицы всех видов - 22,4 тыс. штук, настрижено овечьей шерсти 37 центнеров.

На основании составленного сельскохозяйственного регистра число глав крестьянских хозяйств - 376, число работающих - 1302 человека. Закреплено всего земли - 362459 га, из них пашни - 68262 га. По итогам посева под урожай текущего года 301 крестьянским хозяйством произведено сева яровых культур на площади 56959,4 га, в том числе пшеницы - 51374 га, ячменя - 5503 га, овса - 70 га, рожь - 11,9 га, бахчи - 0,5 га.

В 56 населенных пунктах площадь земли под приусадебными участками составляет 765,6 га, в том числе посажено картофеля на площади 223,9 га, овощей - на 78,5 га. Площадь посадки картофеля на коллективных огородах - 36,1 га.

В домашних хозяйствах проводилось единовременное выборочное обследование посевных площадей и состояния животноводства. Также проводился полворный обход учета скота и птицы с 15 по 30 июня текущего года. На 1 июля 2002 года численность основных видов скота в хозяйствах населения составила:

Виды скота	2001 год	2002 год	2002 г. к 2001 г. в %
КРС	35461	35556	100,3
В т.ч. коровы	14127	13821	97,8
Свиньи	16418	16962	103,3
Овцы	31095	32356	104
Козы	6303	7983	126,6
Лошади	14834	15292	103,1
Птицы	83698	85300	101,9

По итогам полугодия текущего года получено телят: 11332 головы, к соответствующему периоду прошлого года 103%, поросят - 13982 (103,3%), ягнят и козлят - 18557 (106,1%), жеребят - 4435 голов (101,8%).

Производство мяса у населения составило 3045 тонн, против прошлого года 104%, молока - 11376 тонн (105,8%), яиц - 2977,6 тыс.штук (102,2%), овечьей шерсти - 345 центнеров (95,6%).

Общее число дворов составило 8182, из них имеют скот - 7327 дворов. По сравнению с прошлым годом произошло увеличение дворов, имеющих скот, на 105%.

ИНВЕСТИЦИИ В ОСНОВНОЙ КАПИТАЛ

По итогам первого полугодия 2002 года в сельскохозяйственных инвести-

ции, вложенных в основной капитал освоено на сумму 376360 тыс.тенге, из них на приобретение машин, оборудования, инструментов, инвентаря на сумму 368412 тыс.тенге. на строительно-монтажные работы - 5550 тыс.тенге. Основными источниками финансирования инвестиций послужили собственные средства предприятий.

Преобладающая часть инвестиций в основной капитал за полугодие 2002 года направлена на развитие сельского хозяйства. По сравнению с соответствующим периодом прошлого года значительное увеличение объема инвестиций в основной капитал отмечается в сельском хозяйстве, в 8 раз.

В первом полугодии 2002 года введены в действие следующие объекты: - пекарня, объем производства - 5 тыс. тонн хлеба в год (ОАО «Шубаркульский угольный разрез»); - реконструкция котельной, протяженность теплотрассы - 3,3 км (ОАО «Шубаркульский угольный разрез»);

Частными физическими лицами за полугодие 2002 года введены в действие два объекта торговли площадью в 51 кв.метр. В ТОО «Пржевальское» ведется строительство спортивного зала. Освоено средств на сумму 5550 тыс.тенге.

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ МАЛОГО БИЗНЕСА

Поданным статистического регистра в районе, по состоянию на 1.07.2002 года зарегистрировано 36 предприятий. Из числа зарегистрированных предприятий 29 - действующие.

Закрепление и развитие рыночных отношений во многом зависит от успешного становления предпринимательства. Малый бизнес - одна из форм предпринимательства, которая является неотъемлемой составляющей рыночной системы, придает экономике гибкость, мобилизует финансовые и производственные ресурсы населения, во многом решает проблему занятости.

За полугодие 2002 года общая численность работников, отчитавшихся предприятий - 351 человек (в прошлом году - 448 человек). Доход от реализации продукции (работ, услуг), произведенной предприятиями малого бизнеса, составил 21,4 млн. тенге (175,4%). Произошло увеличение дохода по сравнению с прошлым годом. Фонд заработной платы составил 8232 тыс. тенге, за аналогичный период прошлого года - 7914 тыс. тенге. Среднемесячная заработная плата работников малых предприятий составила 4500 тенге, на 105% больше, чем в прошлом году.

ФИНАНСОВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ

По оперативным данным, по 20 отчитавшимся предприятиям с численностью работающих свыше 50 человек прибыль составила 73040 тыс. тенге (15 убыточных, 7 прибыльных предприятий). Доход от реализации продукции товаров и услуг составил 360511 тыс. тенге (в 4 раза больше, чем за соответствующий период прошлого года).

Дебиторская задолженность составила 231751 тыс. тенге, кредиторская задолженность - 676490 тыс.тенге. Увеличение кредиторской задолженности за полугодие произошло в связи с приобретением ГСМ, запасных частей, получением краткосрочных кредитов. Дебиторская задолженность увеличилась в связи с неоплатой со стороны покупателей и заказчиков. Задолженность по заработной плате составила 34256 тыс. тенге, по сравнению с прошлым годом произошло увеличение на 117%.

По оперативной отчетности фонд заработной платы за январь - июнь 2002 года, начисленный в 21 сельскохозяйственном предприятии с численностью свыше 50 человек, составил 105715,2 тыс.тенге (128% к прошлому году), среднемесячная зарплата равна 7238 тенге (125%). Списочная численность работников с начала года в среднем составила 3073 человека (103%), из них женщины - 570 человек. Численность, принимаемая для исчисления заработной платы, равна 2434 человека.

С начала года неполный рабочий день работали в среднем 154 человека, в отпуске без сохранения заработной платы находились 213 человек.

На 1 июля текущего года списочная численность равна 3143 человека, в том числе женщин - 596 человек.

Фонд заработной платы в 26 бюджетных организациях за первое полугодие 2002 года составил 180969,4 тыс. тенге (140% к соответствующему периоду прошлого года). Среднемесячная зарплата равна 11450 тенге (130%). Списочная численность по указанным организациям составила 2512 человек, в том числе женщин - 1828 человек.

ДЕМОГРАФИЧЕСКАЯ СИТУАЦИЯ

Численность населения района на 1 июля 2002 года составила 33,7 тыс. человек, что меньше по сравнению с прошлым годом на 2,2 тыс.человек. Снижение численности населения обусловлено как миграционной, так и естественной убылью населения.

В январе - июне 2002 года по сравнению с аналогичным периодом прошлого года отмечается уменьшение числа родившихся и умерших граждан. Естественный прирост населения за рассматриваемый период составил 50 человек, тогда как в январе - июне 2001 года - 52 человека.

Естественное движение населения за январь - июнь 2001 - 2002 гг.

	Количество человек		На 1000 человек населения	
	2001 год	2002 год	2001 год	2002 год
Родившихся	213	198	11,87	11,04
Умерших	161	148	9,08	8,38
Естественный прирост	+52	+50		
Браков	87	90		
Разводов	20	26		

Сохраняется миграционная подвижность населения. За январь - июнь 2002 года, по сравнению с соответствующим периодом прошлого года, число прибывших увеличилось, число выехавших уменьшилось. Показатели миграции населения по району приведены ниже в таблице:

	2001 год	2002 год	2002 г. в % к 2001 г.
Прибывших	208	214	104
Выбывших	697	448	64
Миграционный прирост	-491	-234	48

ЗАПАСЫ ТОПЛИВА И ГСМ

По состоянию на 1 июля 2002 года в сельскохозяйственных районах имелось в наличии 5096,3 тонны угля.

Запасы топлива

Наименование топлива	Ед.изм.	Наличие топлива на 1 июля		2002 год в % к 2001 году
		2002 год	2001 год	
Уголь	Тонн	5096,3	4249,6	120
Мазут топочный	Тонн	-	-	-

В целом запасы угля в сравнении с аналогичным периодом прошлого года увеличились на 20%.

Наличие ГСМ у сельскохозяйственных организаций

Виды ГСМ	Ед.изм.	Фактические запасы на 1 июля		2002 год в % к 2001 году
		2002г.	2001 г.	
Бензин автомобильный	Тонн	63	93,8	67
Дизельное топливо	Тонн	1080,2	1354,5	78
Масла смазочные	Тонн	166	104	160

По сравнению с аналогичной датой прошлого года, запасы бензина и дизельного топлива уменьшились соответственно на 33% и 22%, запасы масла смазочного увеличились на 60%.

ПОТРЕБИТЕЛЬСКИЕ ЦЕНЫ

Индекс потребительских цен, характеризующий общий уровень инфляции, в целом по Карагандинской области в июне по сравнению с маем составил 100,0%, с декабрем 2001 года - 103,2%. при республиканских показателях соответственно, 100,5% и 103,1%.

Цены на продовольственные товары за полугодие в целом выросли на 2,5% в сравнении с прошлым годом.

В наибольшей степени за полугодие повысились цены на фрукты и овощи (на 32,6%) в связи с сезонным уменьшением предложения и появлением продукции урожая текущего года. Без учета влияния роста цен на фрукты и овощи индекс цен на продовольственные товары составил 99,2%.

Цены в среднем в п. Кевка на 20.07.2002 г. в сравнении с аналогичным периодом прошлого года сложились следующим образом:

Виды продуктов	На 20.07.2002 г.	На 20.07.2001 г.	% роста/падения цен
Мясо (говядина)кг	280	280	-
Мясо (свинина)кг	220	220	-
Молоко л	20	20	-
Масло сливочное кг	250	250	-
Масло растительное л	150	115	30
Яйца (десяток)	60	50	20
Картофель кг	30	35	-14
Сахар-песок кг	90	75	20
Яблоки , кг	80	60	33
Рис , кг	90	65	38
Сливы	80	60	33

Величина прожиточного минимума в среднем на душу населения по данным Агентства Республики Казахстан по статистике составила по состоянию на 15 июня текущего года 4981 тенге, что ниже по сравнению с маем на 3,3%.

ВЕДЕНИЕ АДМИНИСТРАТИВНОГО РЕГИСТРА

За первое полугодие 2002 года в Административном регистре юридических лиц по Нурынскому району включен, как вновь зарегистрированные - 34 предприятия, выведены из Административного регистра - 5 предприятий (ликвидировано).

По состоянию на 1 июля 2002 года в Административном регистре юридических лиц по Нурынскому району зарегистрировано 151 предприятие, на соответствующий период прошлого года - 121 предприятие, что составляет 124,8% в сравнении с прошлым годом. Из 151 предприятия 85 - государственных, 66 частных, из них 9 - с участием государства, 3 - совместных предприятия (с иностранным участием). Малых предприятий насчитывается 113, средних - 31, крупных - 7.

Из общего числа предприятий действует 140, в прошлом году - 112 (125% к 2001 году). Из действующих - 8 предприятий находятся временно в простое. Простаивает - 11 предприятий. В 2001 году простаивало 9 предприятий, что составило 122,2% соотношения простаивающих предприятий текущего года к прошлому. Процент простаивающих предприятий к общему числу юридических лиц - 7,3%. Из действующих предприятий аналогично к соответствующему периоду прошлого являются прибыльными 7, убыточными - 15 предприятий.

Б. РАХИМОВ,
начальник районного отдела статистики.

11 АВГУСТА - ДЕНЬ СТРОИТЕЛЯ

ПРОФЕССИОНАЛ

12 августа 1952 г. в г. Караганде в семье Жунуспековых родился мальчик, которого назвали Жанатом. Мальчик рос, и родители стали замечать в нем одну особенность: он все время любил что-то строить. И когда после окончания школы Жанат сказал, что будет поступать в строительный техникум, никто не удивился.

После окончания техникума в 1972 г. Жанат приехал в родные края где рос, учился, где жили родители, приехал с одной целью - строить красивые удобные дома, здания, производственные объекты.

Когда он вошел в ПМК-1013 с дипломом в руках, все с удивлением смотрели на паренька - подростка, но доверили ему как специалисту должность мастера и объект «Животноводческий комплекс» в с. «Маржанкульский», затем был производственный объект в с. «Черниговский».

Под руководством Н.В. Макарова Жанат приобрел обширные знания в области строительства. Н.В. Макаров был для Жаната настоящим учителем и наставником. В свою очередь старший товарищ увидел в нем талантливого строителя и руководителя. В 1975 г. Жанат стал прорабом участка, позже старшим прорабом. На его счету такие объекты как: детский сад №3, котельная в селе Инду-

стриальном, жилые массивы в этом же селе, а также в Ивановке, Жарснае, в районе атобазы и. Кевка, Госбанк, почта, гостиница, производственные объекты и животноводческие комплексы в разных хозяйствах района.

В 1980 г. начальнику комхоза Л.А.Абдулову нужен был хороший специалист по благоустройству села. Первый секретарь райкома партии Жакупов К.К. и заместитель председателя райисполкома Тенгекбаев А.М. предложили Жанату должность главного инженера комхоза. Спустя 2 года Жанат стал начальником комхоза.

За время его работы в коммунальном хозяйстве районный центр занимал 1 место по благоустройству поселка. Он даже был поощрен Грамотой Министерства жилищно-коммунального хозяйства за добросовестное отношение. Но в 1985 г. вновь вернулся в ставший для него родным

ПМК-1013, тогда уже он понял, что не изменит своему делу и своей мечте, идущая целеустремленно вперед. В ПМК-1013 он вернулся инженером ПТО. Как бы судьба не распорядилась, все равно он остался верен своей профессии.

Спустя какое-то время, вместе с таким же фанатом своего дела С.Ф.Ширяевым, они открыли первое строительное частное предприятие «Интер». Очень много на счету этой организации жилья, ими же производились ремонтные работы.

Потом Жанат открыл собственную фирму «Максат». И вот уже второй год работает прорабом в с. Пржевальском. Там, как везде и всегда он занимается благоустройством села. В Год здоровья, объявленный Президентом страны Назарбаевым Н.А., был воздвигнут спортивный

комплекс, обустраивается начальная школа, производится ремонт зданий и жилых домов.

Не раз Жанат поощрялся и награждался. Часто можно было увидеть его портрет на Досках почета ПМК-1013 и комхоза, и все это за добросовестный и честный труд.

Жанат - талантливый руководитель. Он умеет сплотить коллектив, умеет работать. Он честен перед собой и перед людьми. Его душа открыта для каждого, кто просит о помощи. И главное его качество - творить благо для людей. Все эти достоинства ему привили такие специалисты как Н.В.Макаров, Л.А.Абдулов, С.Ф.Ширяев, Б.М.Тайбеков.

Очень долгое время неизменно под его руководством работают: Жакупов Сапар, Янышев Ришат, Тоимбеков Кайдар, Беспрозванный Игорь. Всех поздравляем с Днем строителя. Это очень древняя профессия и пусть она всегда будет нуждаться в специалистах.

А мы, дети Жаната Жунуспекова, его семья, очень гордимся своим отцом и желаем ему в профессиональной деятельности еще больше удач и успехов, большого уважения земляков и семейного благополучия.

Семья Жунуспековых.

НАМ ПИШУТ

Уже не новичок

В Киевском хлебоприемном пункте уже год работает помощником мастера Гордиенко Андрей Эрнстович. Несмотря на то, что он еще новичок, его уже уважают за самостоятельность и прислушиваются к его мнению в коллективе. Пока он только помощник мастера, но постепенный опыт в работе плюс знания от недавно законченного института обязательно дадут ему возможность многого добиться в жизни.

Андрей берется за любую работу, какая требуется в этот день: он может помочь рабочим на строительные гаража, разгрузить муку или выполнить другое задание. Главное в нем - стремление трудиться, что, к сожалению, сейчас можно отметить не у каждого молодого человека.

Оставайся таким и дальше, Андрей. Пусть тебе везет в жизни и всегда для твоих рук находится работа.

Б. ГАЗИЗОВ, рабочий ХПП.

Жұмысын жетік білген жан

Киевка астық кабылдау мекемесіне осылан 22 жыл бұрын жұмыскер болып келген Амерханов Амангелді қазір өз ісінің шебері. Ол кезде үш кезекпен жұмыс істейтін мекемеде үш мастер болатын. Олар Амангелдіні үлгілі жұмыскерлердің арасына қосты. Амангелді сол өзінен үлкен тәжірибесі мол жұмыстың қыры мен сырғына қанықты, жұмыскерлерден үйреніп, тиянақты еңбек етті, мол тер төкті және үлкен тәжірибе жинады. Үйрене келе, өз еркімен астықты машина қорабына артатын жағдайға жетті. Білмегенін сұрап, тәжірибесі мол ағаларынан үйренді. Содан алты айдан кейін Амангелді бидай кептіретін агрегатқа ауыстырды. Қазір Амерханов Амангелді сол бидай кептіретін агрегатта жұмыс істеп жүр. Қазір өзін жұмысқа үйретіп тәжірибе берген ағалары, апаларына разы. Ол құрметті демалыстағы оларға алғысын айтты... Қазір Амангелді өзінен кейінгі ізбасарларын жұмысқа баулып, орналасқан жастарды үйретіп жүр. Кейінгі жұмысқа тұрған жастарға бұл үлгі демекші!

Болат ҒАЗИЗОВ,
Киевка астық кабылдау мекемесінің жұмыскері.